De Brusselsche straatzanger

Julius Hoste

bron

Julius Hoste, *De Brusselsche straatzanger*. W^e J.-H. Dehou en Zoon, Brussel 1883

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/host003brus01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

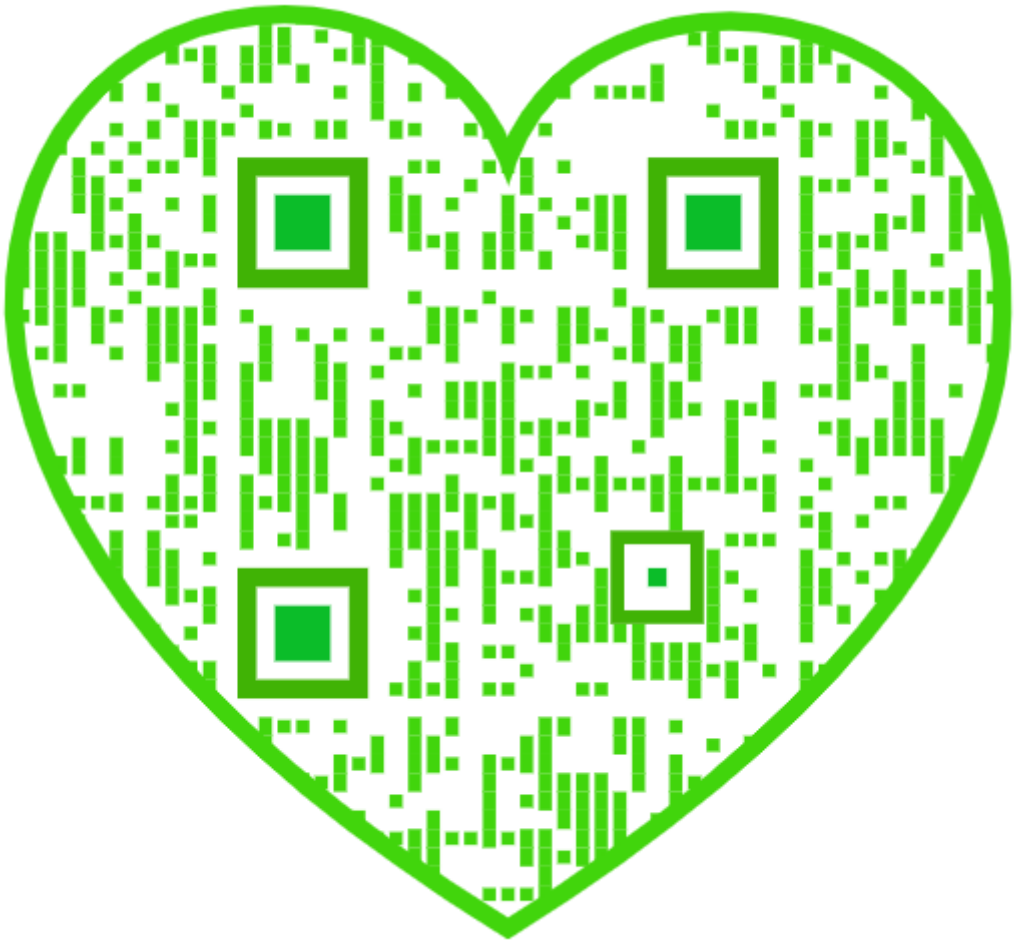

DEN DICHTER
EMANUEL HIEL
UIT
INNIGE VRIENDSCHAP & HOOGACHTING
opgedragen

Personen

GRAAF KRANENDOLF	MM. FERD. VAN DE SANDE
BARON RIPERDA	C. CASSEURS.
VIGLIUS	K. JANSSENS.
ADELBRECHT, kunstschilder	A. RANS.
KLAAS, bediende	E. HENDRICX.
RIDOLFI	RODRIGOS.
PROVOOST SPELLE	EG. VAN MOL
MEESTER KAREL }	A. VERBIJN.
LORCA, hofzanger }	A. VERBIJN.
BURGER	C. LEJOUR.
BERTJE, 12jarig zoontje van Adelbrecht	Juf. J. CUYPERS.
1ste Cipier	MM. VANDERGOTE.
2de Cipier	DAENENS.
Een Bediende	HUWAERT.
BERTHILDA, dochter van Kranendolf	Mev. RANS.
GEERTRUI, vrouw van Klaas	TORMIJN.
IDA, hofzangeres	VAN ZANTVOORDE.

Spaansche edelen en soldaten, brabanders, geuzen, geestelijken, enz.

De Brusselsche Straatzanger
Drama

Eerste Bedrijf
Te Madrid. - De Ontvluchting

Het tooneel verbeeldt eene rijke zaal der XVIe eeuw. Oude wapens versieren de wanden. Rechts en links rijke meubelen en twee geschilderde portretten. Bij het opgaan der gordijn brengt Klaas alles in orde.

Eerste Tooneel.

KLAAS *alleen*.

En zeggen dat het heden 18 jaar geleden is dat ik Brussel verliet, om hier te Madrid in dienst van den graaf te treden. Graaf Kranendolf, van vlaamschen oorsprong, wilde voor zijne dochter eene vlaamsche meid. Ik was pas getrouwd, en moest meêvaren naar het spaansche rijk. Dat komt van trouwen: trouwen is houen; en het huwelijk is gelijk een lijmstok, eens daar aangeplakt, kunt ge uwe vleugels niet meer loskrijgen. En mijne vrouw,

(Geertrui komt op.)

dat is een lijmstok, of liever het huwelijk is een gesloten zak, die negen en negentig serpenten en eenen paling verbergt, maar den paling vinden, dat is de kunst.

Tweede Tooneel.

KLAAS, GEERTRUI.

GEERTRUI.

Lijmpot! Serpent! Men zou zeggen dat ik u in den weg loop, Klaas.

KLAAS,

benauwd

. In 't geheel niet!

(ter zijde)

't ziet er lief uit... mijne vrouw!

(Luid.)

Wel, mijn ratje, ge zijt de paling, Truitje lief!

GEERTRUI.
Daar heb ik nu eens fijn den grond van uw hart leeren kennen. he? Dat zal u leeren zoo luidop te spreken, in plaats van hier alles in orde te brengen. Vandaag komt de gansche adel van Madrid de verloving bijwonen van jonkvrouw Berthilda met Baron Riperda. Die arme Berthilda weent dag en nacht, en kan maar niet gelooven dat men haar gaat uithuwen.

KLAAS.
Bij manier van spreken... Riperda komt mij voor als een doorslepen hofjonker die mij niet vreemd is. Ik heb dat judasgezicht nog gezien, doch waar?

GEERTRUI.
Gij wantrouwt ook iedereen! Baron Riperda zou geene vlieg kunnen kwaad doen.

KLAAS.
Aan vliegen niet, dat neem ik aan, maar wel aan menschen. Die baron heeft een nijdig, een valsch voorkomen. Zie, ik ben maar een knecht, en bij durft mij niet vlak in de oogen zien; 't geweten van dat heerschap is niet zuiver, en ik ben overtuigd dat het daar van binnen zoo zwart is als eene schouw.

GEERTRUI.
Gij ziet alles door een vergrootglas.

KLAAS.
Alsof een mensch, in deze beroerde lijden, niet verder diende te zien dan zijn neus lang is.

GEERTRUI.
't Is nu al wel! een baron van het hof van Filips II en daarbij Secretaris van onzen graaf!

KLAAS.
Zwijg me van de Spanjaarden. Onze arme vlaamsche streken weten van die bloedhonden te spreken.

GEERTRUI,

de hand op zijnen mond leggende.

Gij zult ons beiden nog aan de galg klappen, en gij weet dat ik te veel van mijn manneken hou.

KLAAS.

Zie, zoo gaat het met de zwakke vrouwen, daar verdooft zij alweer mijne vaderlandsliefde... O, de vrouwen!

GEERTRUI.

Mondje dicht, daar komt jonkvrouw Berthilda.

Derde Tooneel.

De VORIGEN, BERTHILDA, rechts op.

BERTHILDA.
Geertrui!... Klaas!...

GEERTRUI.,

haar te gemoet gaande

. Jonkvrouw, gij ziet er zoo bleek, zoo afgemat uit; hebt gij dan alweêr niet, geslapen van nacht? Dat is niet wel, gij zult u nog ziek maken.

BERTHILDA.
Hoe kan het anders! Oh! 't Is mijne schuld niet dat ik sedert acht dagen geene rust heb genoten. Op den dag dat Baron Riperda mijne hand aan vader vroeg, verduisterden zwarte wolken mijnen levenshemel.

GEERTRUI.
Ik was ook zoo bevreesd, toen Klaas mij ten huwelijk vroeg.

KLAAS.
En Truitje beklaagt het zich toch niet.

BERTHILDA.
En dan de droomen! die ijselijke en wreede droomen, die bovennatuurlijke waarschuwingen!

KLAAS.
In droomen ligt soms waarheid.

BERTHILDA.
Een onheilspellend voorgevoel heeft zich van mij meester gemaakt. Zijn ijskoude blik verraadt een steenen, een gevoelloos hart...

GEERTRUI.
Hij ziet er toch zoo wreed niet uit, jonkvrouw.

KLAAS.
Moest ik er mede trouwen, 'k zou geen pond vertrouwen in dien kerel hebben.

BERTHILDA.
De acht dagen mij tot overweging gegeven zijn voorbij, heden moet ik aan de bevelen mijns vaders gehoorzamen, en toestemmen.

(Zich hernemend, met vuur.)

Maar waarom zou ik dan geen wil hebben? Waarom moet ik mij als een lam in den muil van den wolf werpen? Ook mijne moeder was tegen den wil harer ouders

gehuwd! En mij zou dien moed ontbreken! O, die hevige hartkloppingen. Hoe brandt mij het hoofd!

(Zij laat zich in eenen zetel vallen.)

GEERTRUI.

Jonkvrouw, bedaar, gij hebt de koorts.

KLAAS,

ter zijde

. Zij is waarlijk te beklagen.

BERTHILDA.

't Was maar een droom. Ik zag hem met bebloede handen, met een judasgelaat. Hij wilde me tot bruid en mij omhelzen. Op mijn maagdenkleed waren de indrukken van zijne bebloede vingeren zichtbaar. Hij poogde zijn adem met den mijnen te mengen. Ach! wie toch was dat wangedrocht? Wat jaagt toch zulke afgrijselijke tafereelen in mijn hoofd?

KLAAS.

Jonkvrouw, gij droomdet van den moord op Adelbrecht 's vader gepleegd en zaagt, in uwe verbeelding, gewis diens moordenaar.

GEERTRUI.

Ja, van den vader van Adelbrecht, den kunstschilder, die uw portret maakt.

BERTHILDA,

schijnt bij het hooren van dien naam te ontwaken

. Gij spraakt over Adelbrecht, over den armen weesjongen? O, een knap schilder niet waar? Eene edele ziel. Gij weet dat zijn vader voor 18 jaar vermoord werd.

KLAAS.

Eene zeer wreede gebeurtenis, waarvan ik zelf getuige was.

BERTHILDA.

Arme Adelbrecht, waarom zijt gij geen edelman, geen hoveling van Filips II? Op zijn gelaat leert men waren adeldom, in uw taal klinkt de melody der goedhartigheid, uw handdruk is niet koud en doet geene hartstrillingen ontstaan.

KLAAS.

De beste mensch die onder de zon loopt. Ik ben fier op mijn vondeling.

BERTHILDA.

Dat geloof ik, gij beschouwt hem als een eigen zoon! Zeg Klaas, hoe en waar werd zijn vader vermoord?

KLAAS.

Op zekeren avond stond ik in eene zijstraat uw vader af te wachten, die een feest aan het Madridsche hof bijwoonde. Eensklaps hoor ik een kind dat in 't vlaamsch om hulp schreeuwt... Vlaamsch in Madrid?... Het gold een landgenoot. Ik vlieg naar de plaats van waar mij het geroep scheen te komen, en vind er een man op den grond uitgestrekt, met de borst doorstoken. Ik ligtte hem op en enkel deze woorden ontvielen zijne lippen: ‘Zorg

voor.. zoontje... A, a, a. Adelbrecht!' Meer kon hij niet uiten. Een laatste zucht ontvloog zijne borst, en hij had opgehouden te leven. Ik zag twee mannen vluchten doch het was mij onmogelijk ze in te halen. Uw vader kwam met eenige hovelingen toegesneld, loste een tweetal pistoolschoten, doch de moordenaars waren uit de voeten. Het vijfjarig knaapje weende luid, en bedekte het lijk zijns vaders met kussen. Op den grond vonden wij een dolk, een zegelring en een stuk afgescheurd perkament. Dit waren de eenigste bewijzen die ons op het spoor der misdadigers konden brengen.

BERTHILDA.

Werden er geene pogingen aangewend om de moordenaars te ontdekken?

KLAAS.

Alles bleef vruchteloos, alles had men den vermoorde ontstolen.

Vierde Tooneel.

DE VORIGEN, ADELBRECHT, EEN BEDIENDE.

EEN BEDIENDE,

aanmeldende

. Mijnheer Adelbrecht, de schilder.

BERTHILDA.

Hij kome!

(Bediende af.)

KLAAS.

Doch laat mij toe, mejuffer, u het overige later te vertellen.

ADELBRECHT.

Jonkvrouw Berthilda, uw vader heeft mij heden morgen doen verzoeken, de laatste penseeltrekken aan uw portret te geven; hij wil volstrekt dat het vandaag voltooid zij.

BERTHILDA.

Mr Adelbrecht, er is geen haast bij... doch als mijn vader het verlangt...

(Tot Klaas.)

Klaas, haal het schildergerief van mijnheer Adelbrecht.

ADELBRECHT,

tot Geertrui

. Mijne beste weldoenster, ik heb u niet vergeten; ziehier uw portret.

(Hij overhandigt haar een doosje).

GEERTRUI.

Och jonkvrouw, hoe gelijkend! O mijnheer Adelbrecht, wat ben ik u dankbaar.

KLAAS.

Bij manier van spreken.. sta ik er ook op?

ADELBRECHT.

Vooral mijn redder, mijn weldoener, dient niet vergelen te worden.

(Hij overhandigt hem insgelijks een portret.)

Wat zou ik hier te Madrid geworden zijn zonder u. Het is dank aan uwe tusschenkomst dat de heer graaf Kranendolf mij beschermde.

KLAAS.

Laat ons daarover zwijgen!

(Het portret beschouwende.)

Hoe die schilders van een gemeen wezen als het mijne, een schoon figuur kunnen maken. Zeg, Truitje, ik ben wel honderd kronen meer waard. He! met één penseeltrek heeft hij mij zoo schoon gemaakt dat al de dames van het hof nog op mij verliefd zullen worden.

GEERTRUI.

Op u! Ge ziet er lief uit, waarlijk!

KLAAS.

Bij manier van spreken... zoo lief als een ander.

BERTHILDA.

Mr Adelbrecht, daaraan erken ik uw goed, dankbaar hart. Klaas en Geertrui verdienen die geschenken. Vooral Geertrui was voor mij eene tweede moeder en daarom ook heb ik haar zoo lief.

(Geertrui weent.)

Goede Geertrui, niet geweend, ik zie het wel, 't zijn tranen van blijdschap die gij in mijne woorden van dankbaarheid mengt, ja, ik noem u mijne moeder, want dag en nacht hebt gij als een engel over mij gewaakt.

(Geertrui kust de handen van Berthilda.)

Met kussen hebt gij mij verheugd! O, kus niet mijne handen, in mijne armen, Geertrui! Kus mij zoo als vroeger de wangen blozend rood.

(Zij omhelzen elkander.)

ADELBRECHT,

ter zijde

. Edele vrouw met een gouden hart.

KLAAS,

ter zijde

In geheel Madrid is geene tweede Berthilda te vinden.

BERTHILDA.

En gij Mr Adelbrecht, ge moogt het portret voltooien, ik ben te uwer beschikking. Klaas en Geertrui, laat ons eenige oogenblikken alleen, om Mr Adelbrecht niet te storen in zijn werk en zie te gelijk of vader reeds van het Hof is teruggekeerd.

KLAAS,

tot Geertrui terwijl zij zich beiden verwijderen

. De graaf heeft me bevolen hen nooit met elkander alleen te laten.

(Ter zijde.)

Nu, nu, zij ook mag mij bevelen,

en om ze beiden te vreden te stellen, zal ik mij achter deze gordijn verbergen, want een waakzaam oog is eene lichtbaak.

(Verbegt zich.)

Vijfde Tooneel.

BERTHILDA, ADELBRECHT, schikt zijn schildergereedschap.

BERTHILDA,

neemt plaats in eenen stoel

. Mijnheer Adelbrecht, gij die kunstenaar zijt, gelooft gij aan droomen?

ADELBRECHT.

Eene zonderlinge vraag, jonkvrouw.

BERTHILDA.

Het zal u nog zonderlinger voorkomen, indien ik u zeg dat ik van u en uw' vader heb gedroomd.

ADELBRECHT.

Mijn vader die ik, helaas, nauwelijks gekend heb. Maar welk belang kan een schilder zonder familienaam u dan toch wel inboezemen? Doch spreken wij liever van uw aanstaande geluk en aanvaard, jonkvrouw, de beste wenschen van...

BERTHILDA,

onderbrekend

. Mijn geluk! ijdel woord, dat wanluidend in mijne ooren klinkt. Nooit zal ik baronnes Riperda genoemd worden.

ADELBRECHT,

ter zijde

. Nooit!

(Luid.)

Nochtans bekleedt de baron eene voorname plaats aan het hof van Filips II.

BERTHILDA.

Maar in mijn hart bekleedt bij die niet. Wat geeft mij dien adel zonder gevoel, zonder liefde. Hem haat ik uit al de krachten mijner ziel; O ja mijnheer Adelbrecht, ik verfoei hem.

ADELBRECHT,

verwonderd

. Jonkvrouw! gij zoudt durven, ondanks uw vader, ondanks Riperda?

BERTHILDA.

Weigeren het altaar te naderen om een ongelukkig huwelijk te voltrekken.

ADELBRECHT.

Maar.. dat schijnt mij onmogelijk.

(Ter zijde.)

En mij ontbreekt demoed...

BERTHILDA.

Daarom ook open ik u mijn hart, reken ik op u als raadgever, om het hoofd te bieden aan dien grooten strijd.

ADELBRECHT.

Jonkvrouw, ik, u raad geven? Gij vertrouwt mij uwe grootste geheimen, maar vergeet gij dan dat ik slechts een vondeling ben?

BERTHILDA.

Ach! ik smeek u, gij zult mij helpen, niet waar? Riperda haat ik, terwijl ik u...

ADELBRECHT.

Waarom zou ik u ook mijn hart niet openen: Een arme schilder bemint met vurige liefde de dochter van een voornaam edelman.

BERTHILDA.

En wie zegt u dat deze dochter niet sedert lang haar hart voelde kloppen voor den edelen Adelbrecht!

(Zij reikt hem beide handen.)

ADELBRECHT.

Is 't mogelijk! Ik mag u dan beminnen, ge maakt mij al te gelukkig, mijn God!

(Hij omhelst haar.)

KLAAS,

ter zijde opkomende

. Een schoon paar! Ik had dat minnespel reeds lang bemerkt.

BERTHILDA.

Beiden zijn wij slerk, met vereende krachten moeten wij thans ons geluk bewerken.

ADELBRECHT.

Maar wat te doen, 't is vandaag de laatste dag. In de vlucht alleen ligt nog redding.

BERTHILDA.

Mijn vader verlaten! O neen, neen, dat niet! maar ik zal hem smeeken, hem op de knieën bidden mij niet aan Riperda over te leveren.

KLAAS,

hoestend

. Hum! Hum!

(Vooruitkomend.)

Heer Graaf Kranendolf.

(Af.)

(Berthilda plaatst zich in den zetel, Adelbrecht schildert.)

Zesde Tooneel.

DE VORIGEN, DE GRAAF.

DE GRAAF,

de schilderij beschouwende

. Mr Adelbrecht, het is een waar meesterstuk. De Madridsche adel zal er u voorzeker meê gelukwenschen.

ADELBRECHT.

Heer Graaf, dat is al te vleiend.

BERTHILDA.

In 't geheel niet, vader spreekt waarheid.

De Graaf.

Ook noodig ik u uit om het verlovingsfeest mijner dochter bij te wonen.

Adelbrecht,

na van Berthilda een teeken ontvangen te hebben om de uitnoodiging te aanvaarden

. Heer graaf, ik ben u hartelijk dankbaar en neem uwe vleiende uitnoodiging aan. Tot straks dan.

(Af.)

Zevende Tooneel.

BERTHILDA, DE GRAAF.

De Graaf.

Zijne majesteit de Koning is hoogst ingenomen met dit huwelijk en heeft reeds prachtige geschenken voor u doen bestellen. Het spaansche Hof zal zich talrijk doen vertegenwoordigen. Dit zal een schoone en gelukkige dag zijn voor u, Berthilda, en ook voor mij, uw vader.

Berthilda.

Ach! ik ben nog zoo jong, vader... en gevoel weinig lust om nu reeds te trouwen.

De Graaf.

Kom, kom. Berthilda, wees redelijk. Baron Riperda is een man van aanzien en een der bijzonderste raadgevers van Koning Filips.

Berthilda.

Vader, gij zult mij voor mijn gansche leven ongelukkig maken! O zeg niet neen. Acht dagen reeds heb ik er nacht en dag rijpelijk over nagedacht, maar mijn hart is ongevoelig en ijskoud gebleven; ik bemin Riperda niet. Eene geheime stem scheen mij toetefluisteren: Wacht u voor Riperda! Als door eene bovennatuurlijke macht gedreven, moet ik die stem gelooven. De oogen van Riperda zijn voor mij spiegels vol valschheid, waaruit schijnheiligheid en laagheid stralen. O vader, ik smeek u, maak mij niet ongelukkig.

De Graaf.

Wat moeten die woorden beduiden van eene maagd zoo schuchter, zoo beschroomd, die vroeger bij 't minste woord bloosde? Maar uw vader kan ook de gewetens doorpeilen. Wie heeft u zulke taal in den mond gelegd?

Berthilda.

Omdat ik niet alles langer verbergen kan. Vader, tot heden ben ik u altoos gehoorzaam geweest.

U ben ik het leven verschuldigd. Gij hebt mij met de teederste zorgen omringd. Welnu zult gij mij de vrijheid mijns harten ontnemen? Neen, niet waar! Riperda boezemt mij afschrik of liever afschuw in. Bij het aandenken mijner moeder, bij alles wat mij heilig en dierbaar is, smeek ik u, vader, mij nog eenige dagen uitstel te verleenen.

De Graaf.

Onmogelijk! Wat zou men aan het Hof denken? Mijn wil is en blijft onherroepelijk!

Berthilda.

Zoo dat ik voor niets tel en met hem trouwen moet. Ik zou zijne slavin worden!

(Zich op de knieën werpende.)

O vader, wat klinken uwe woorden mij wreed in het oor.

De Graaf.

Ik wil... het moet zijn.

Berthilda,

opstaande

. En voor de eerste maal van haar leven kan uwe dochter u niet gehoorzamen.

De Graaf.

Wees niet zoo driftig, bedaar, en ga naar uwe kamer; kleed u, en wanneer de genoodigden op het feest zullen zijn, zult gij wel tot betere gevoelens jegens Riperda komen.

Berthilda.

Vader, ik durf het niet hopen.

(Ter zijde.)

Verwittingen wij Adelbrecht en bereiden wij alles tot onze vlucht. Ik ook heb eenen wil!

(Af.)

Achtste Tooneel.

DE GRAAF, later RIPERDA.

De Graaf.

Wie toch was in staat dit onervaren meisje aldus van karakter te doen veranderen?

(Hij gaat Riperda te gemoet.)

Welkom, aanstaanden schoonzoon; uw verlovingsfeest belooft prachtig te zijn. Wat zegt Zijne Majesteit er van?

RIPERDA.

De Koning heeft mij persoonlijk geluk gewenscht met mijnen keus. De voornaamste edellieden van Madrid zullen het verlovingsfeest bijwonen. Is jonkvrouw Berthilda tot betere gevoelens te mijnen opzichte gekomen?

DE GRAAF.
Jonge meisjes zijn meest allen besluiteloos, doch eindelijk spreken zij altoos het ‘ja’ woord uit.

Negende Tooneel.

DE VORIGEN, ADELBRECHT.

DE GRAAF,

hem ontwarende

. Ha! Daar komt de kunstschilder, hij heeft uwe aanstaande meesterlijk gepenseeld, niet waar?

RIPERDA,

de schilderij beziende

. Voortreffelijk!

DE GRAAF.
Mijnheer Adelbrecht is een weesjongen dien ik onder mijne bescherming nam, toen zijn vader, nu omtrent achttien jaar geleden, vreeselijk vermoord werd.

RIPERDA.
Ah! over 18 jaar! zoo! zoo!

(Ter zijde.)

Zonder twijfel, zijn zoon! Wie bad ooit gedacht dien hier te ontmoeten.

ADELBRECHT.
Heer graaf! Mijnheer!...

RIPERDA.
Heer Adelbrecht ontvang mijne gelukwenschen, het portret mijner aanstaande is overheerlijk!

ADELBRECHT,

ter zijde

. Kon ik het verscheuren!

(Luid.)

Ik ben u dankbaar voor uwe woorden.

Tiende Tooneel.

DE VORIGEN, GEERTRUI en KLAAS, later LORCA en IDA.

KLAAS,

aanmeldende

. Heeren Hofjonkers en Jonkvrouwen! De spaansche zangers Lorca en Ida.

RIPERDA,

tot de zangers

. Uwe tegenwoordigheid op mijn verlovingsfeest verheugt mij grootelijks.

(Ze voorstellende.)

Heer Graaf, Mejufvrouw Ida en Mr Lorca, de twee hofzangers van koning Filips.

DE GRAAF.

Vereerd zulke uitstekende zangers in mijn hotel te mogen ontvangen.

RIPERDA,

ter zijde

. Door zang en dans zal ik misschien Berthilda overhalen.

(Tot Lorca.)

En welken zang zullen wij het genoegen hebben te mogen toejuichen?

LORCA.
Wij bezingen ‘het geluk van 't huwelijk’.

RIPERDA,

ter zijde

. Goed zoo! dat is juist wat ik verlang.

(Luid.)

Niets overtreft dat geluk!

(Ter zijde.)

Daar komt Berthilda, wat ziet ze er mistroostig uit.

DE GRAAF.
Eindelijk! ik wist niet waar zij zoo lang toefde.

Elfde Tooneel.

DE VORIGEN, BERTHILDA, zij doet een teeken aan Adelbrecht.

DE GRAAF.
Berthilda, wat zijt gij bleek!

BERTHILDA.
De aandoening, de groote vrees, vader.

RIPERDA.
Ik ook voel mij getroffen op dezen plechtigen stond, daarom zullen wij Mejufvrouw Ida en Mijnheer Lorca verzoeken ons beider geluk te willen bezingen.

Tweezang met koor

LORCA.
Vond ik altijd 't vrouwken heilbeglansd
Wen het fijne voetje draait en danst,
Hare blikken gloeiend zoet van min,
Wen het wentlend dansen streelt den zin,
Ook ik roep haar lachend vol van lust:
Kom, o engel, kom ter rust.

KOOR
Tango vos, el mi pandora!

Trommelt blij op de pandora!
Voor het liefdevolle paar...
Ziet ze dansen licht en lustig,
Hoort ze zoenen zacht en rustig,
Vrienden, trommelt blij te gaar:
Tango vos, el mi pandora.

IDA.
Mij ter zijde, manlief. dat is wel,
Mij ter zijde, klopt mijn hart zoo fel...

Luister, luister hoe mijn liefdezang
Ruischt door 't loover als een zieleklank.
En de windjes waaien zacht en mild
Kom... uw gloed in rust gestild.

Tweezang

LORCA.
In hare armen, och wat is het goed!

IDA.
Aan zijn boezem, och wat is het zoet!

SAMEN.
Samen leven, altijd eensgezind,
Altijd juichen, nacht en dag bemind!
Dat is 't huwelijk voor die 't goed verstaan
Komt geliefden, rusten gaan!
Herneming van het koor

Tango vos, el mi pandora, enz.

RIPERDA.
Prachtig gezongen, niet waar Jonkvrouw Berthilda?

KLAAS,

Adelbrecht een brief gevende

. Van jonkvrouw Berthilda.

ADELBRECHT,

opent den brief, verwijdert zich op den achtergrond en leest

. Adelbrecht! In de vlucht alleen ligt redding. Samenkomst aan de groote poort. Maak alles gereed. Uwe Berthilda.'

DE GRAAF,

tot de genoodigden

. Uwe gelukwenschen zijn mij zeer aangenaam.

ADELBRECHT.
Bereiden wij alles voor de vlucht. God zal ons helpen.

(Af.)

DE GRAAF.

Welhoe, Berthilda, zoo eenvoudig en somber aangekleed op zoo 'n heugelijken dag!

BERTHILDA.

Omdat mijn trouwdag voor mij een rouwdag is.

RIPERDA.

Maar, heer graaf, dit zwarte kleed staat haar

wonderwel, het doet des te beter hare lelieblanke schoonheid uitkomen.

DE GRAAF.
Berthilda, ik vleide mij met de hoop dat gij tot betere gevoelens zoudet gekomen zijn.

(De, genoodigden verwijderen zich in de andere zaal.)

BERTHILDA.
Beminnen zal ik hem nooit. Haten altijd en overal. Voor u Riperda blijft mijn hart koel.

RIPERDA,

ter zijde

. Wie mag wel de vermetele zijn die hare liefde won?

(Luid.)

Jonkvrouw, men heeft mij met zwarte kleuren bij u moeten afschilderen. Zeker, de eene of andere nijdigaard of erger nog, een lafaard!

BERTHILDA.
Lafaard! Spreek dat woord niet uit zonder schroomen, want lafaards zijn zij die de rust en het geluk van een schuldeloos meisje vernietigen.

DE GRAAF.
Berthilda, zulke taal!...

BERTHILDA.
Waar het hart vol van is loopt de mond van over. Hij weet dat ik afschuw voor hem koester, dat ik hem haat als een bloedvijand! Hij durft het woord lafaard uitspreken! O! ware Adelbrecht maar aanwezig.

DE GRAAF *en* RIPERDA.
Adelbrecht!.. Onmogelijk, hij!

BERTHILDA,

ter zijde

. Onvoorzichtige die ik ben.

(Luid.)

Er moet toch iemand worden gevonden die zich mijner aantrekt, wanneer lagen en listen mijn levensgeluk bedreigen... en aan hem heb ik de geheimen mijner ziet toevertrouwd.

DE GRAAF.

Maar dat is onmogelijk! welhoe, de zoon van een vermoorde. Een vondeling! O verblinde die ik was, waarom zijn mijne oogen niet vroeger voor de wezenlijkheid opengegaan?

(Hij schrijft een briefje en belt. - Klaas op.)

Twaalfde Tooneel.

De Vorigen, KLAAS.

De Graaf.

Breng dit briefje aan den hoofdman der politie. Wij zullen zijne liefde voor mijne dochter in den kerker verkoelen.

BERTHILDA,

tot Klaas

. Zijne bevelen niet uitvoeren.

KLAAS,

stil

. Om u te redden zou ik alles wagen.

(Af.)

BERTHILDA.
Welnu, beveelt zijne aanhouding, doodt hem in den kerker, maar onze liefde zult gij nimmer dooden.

RIPERDA,

tot Berthilda

. Maar onzinnig meisje, weet gij dan niet dat ik deel maak van den Inquisitieraad, en dat één wenk van mij.. doch neen, een tweegevecht! ziedaar hoe een edelman als ik, zulken hoon beantwoordt.

BERTHILDA.
Inquisitie! Welnu, sleep hem op den brandstapel, dan zal ik mij ook in de vlammen werpen... doch neen, een tweegevecht is beter... een verraderlijke stoot.

RIPERDA.
Berthilda, gij beoordeelt mij slecht.

DE GRAAF.
Thans moet Adelbrecht aangehouden zijn.. En gij, mijne dochter zult nooit met dien ondankbare nog in aanraking komen.

RIPERDA,

tot Berthilda

. Dus er blijft u niet anders over dan toe te stemmen.

BERTHILDA.
Monster, gij zet mij den dolk op het hart.

DE GRAAF,

haar eene pen aanbiedend

. Teeken Berthilda.. aarzel niet langer, en ons beider geluk is voor altijd verzekerd.

BERTHILDA.

Ik, vader, mijn eigen vonnis teekenen! De dochter van een Kranendolf zou...

(Zij wankelt.)

Maar groote God! mijn hoofd wordt duizelig! mijne hand verstijft.. Ik.. neen, ik teeken niet.. nooit!

(Zij valt in de armen van den graaf. Klaas en Geertrui op.)

DE GRAAF,

aangedaan.

God! ik heb wellicht mijn kind gedood! Doch neen! ik voel de kloppingen van haar hart.. Een weinig rust zal haar geheel herstellen. Klaas! Geertrui! helpt ze naar hare kamer.

(Berthilda door Klaas en Geertrui ondersteund wordt heengeleid.)

BERTHILDA,

ter zijde tot Klaas

. Is alles voor de vlucht gereed?

KLAAS,

geheimzinnig

. Ust.. Adelbrecht wacht u met eene koets aan de groote poort.

BERTHILDA,

ter zijde

. De prooi ontsnapt den tijger.

(Af, gevolgd door den Graaf.)

Dertiende Tooneel.

RIPERDA alleen, daarna KLAAS.

RIPERDA.

Waarom heb ik niet den zoon even als den vader doorstoken? Die Adelbrecht maakt mij ongerust! Hij, de zoon van den vermoorde! God weet is hij niet in 't bezit van het een of ander bewijsstuk dat mij aan de galg brengen kan. Riperda, dan vielen al uwe plannen in duigen.

(Klaas komt op en luistert.)

Aan den adelbrief dien ik op mij draag, ontbreekt het zegel, door den vermoorde waarschijnlijk in de worsteling afgescheurd.. Zie, dat maakt mij te recht ongerust. Ha bah! ik wijk voor geene gevaren!

KLAAS,

ter zijde

. Wat hoor ik: adelbrief., vermoorde... ongerust, wat mag dat alles beduiden?

Veertiende Tooneel.

DE VORIGEN, DE GRAAF.

DE GRAAF.

Arm kind! toen zij tot bewustzijn was gekomen, omstrengelde zij mij met beider armen, terwijl zij uitriep: vergiffenis vader! vergiffenis! Wat mag zulks beduiden?...

(Tot Riperda.)

Nu, nu, wij moeten zoodra mogelijk uw huwelijk doen plaats hebben en den koning van het gebeurde onderrichten.

RIPERDA.

Wat Adelbrecht betreft, ik zal mijne eer weten te wreken.

DE GRAAF,

tot Klaas

. Bewaak goed mijne dochter; dat ook uwe vrouw haar verzorge. Niemand moogt gij bij haar toelaten, en indien iemand in mijne afwezigheid zich aanbood, zult gij de deuren van het hotel gesloten houden. Gij blijft beiden verantwoordelijk voor alles! Kom, Riperda!

RIPERDA,

met den graaf heengaande

. En nu tusschen ons beiden.

(Af.)

Vijftiende Tooneel.

KLAAS, later GEERTRUI met BERTHILDA.

KLAAS.
't Ziet er hier lief uit! Bah! ik ben maar een arme drommel, maar het ware eene moord, moest ooit Berthilda met dien doorslepen kerel trouwen. Het leven is zoo kort en 't ongeluk duurt zoo lang.

GEERTRUI,

met Berthilda

. Zoo dat gij volstrekt vluchten wilt?

BERTHILDA.
De vlucht alleen kan ons redden. Nooit zal mijn vader van gedacht veranderen, en ik zal nooit toestemmen.

KLAAS.
Goed gesproken.

(Hij ziet door het venster.)

Jonkvrouw, mag Adelbrecht hier binnen komen? Hij wacht u in den gang.

BERTHILDA.
Gezegend zij Adelbrecht. Goddank, het uur der verlossing nadert.

(Klaas doet eene deur open links.)

Zestiende Tooneel.

DE VORIGEN, ADELBRECHT.

ADELBRECHT.

Berthilda, gij blijft dan volharden? Welnu binnen weinige oogenblikken zijn we ver van Madrid verwijderd.

BERTHILDA.

Vader! vader! gij hebt mij tot het uiterste gedreven. Het is uwe schuld. Adelbrecht, ik volg u. Klaas, Geertrui, vergeet Berthilda niet.

(Zij omhelst Geertrui, af met Adelbrecht.)

Zeventiende Tooneel.

KLAAS, GEERTRUI.

KLAAS.

Haar vergeten! Dat nooit! Gelukkig zijn zij ontsnapt.

GEERTRUI.

Gij spreekt daar zoo lichtzinnig over, als of er ons niets te wachten stond. Men zal ons aan de deur zetten, ons misschien opsluiten in een donker hol! Ai! Ai! Wat zal hier nog gebeuren?

KLAAS.

Ja, ja, het ziet er lief uit!

GEERTRUI.

Misschien geraken wij nog aan de galg.

KLAAS.

Sta daar maar zoo niet te beven. Het ergste dat er van komen kan is... maar neen, ik heb 't gevonden.. we zijn gered, Truitje!

GEERTRUI.

Wat denkt gij te doen?

KLAAS,

na eenige koorden gehaald te hebben

. Deze koorden moeten ons redden. Haastig aan 't werk.

GEERTRUI.

Gaat ge misschien u zelven ophangen om anderen die moeite te sparen?

KLAAS.

Mij ophangen? zoo dom niet, vrouwtje lief, daarvoor heb ik te veel eergevoel dat is goed voor de dommerikken.

(Hij draait zich eene koord om het kijf.)

Gij moet mijne armen en beenen stevig binden met die koord, u een doek voor den mond binden, en als de graaf komt zullen wij zeggen dat eenige zwart gemaakte mannen ons hebben vast gebonden en Berthilda hebben weggevoerd.

GEERTRUI,

doet zulks en bindt zich aan eenen stoel vast

. Dat zal ons misschien redden. Nu eenige stoelen omgeworpen en mij aan dezen vastgebonden.

KLAAS.

Ik begin waarachtig te gelooven dat het gebeurd is. Wat hoor ik daar! ha! Een rijtuig... Daar zijn zij Geertrui... Laat ons nu om hulp roepen.

GEERTRUI.

Hulp! hulp! dieven! moordenaars!

KLAAS.

Drommels, kunt ge niet luider roepen? Asa! doe uw best maar, ik zal niet voor u onderdoen.

(Hij roept.)

Hulp! moordenaars! hulp! hulp!

(De deur wordt opengerukt. De graaf, Riperda, en bedienden komen toegeloopen.)

Achttiende Tooneel.

De Vorigen, De GRAAF, RIPERDA, Bedienden.

De Graaf.
Wat is hier gebeurd? Spreekt.

Klaas,

bevend

. Och! Mr de Graaf, ze hebben ons willen vermoorden omdat ik en Geertrui uwe dochter verdedigden. Vijf moordenaars hebben uwe Berthilda gebonden en geschaakt.

De Graaf.
Berthilda! mijne dochter!

(Hij loopt naar hare kamer rechts.)

Klaas,

tot Riperda

. Nooit zag ik zulke groote kerels. In een ommezien waren wij beiden gebonden en ingepakt als twee haringen.

De Graaf,

met eenen brief terug komende

. Het is dan toch waar!

(Lezende)

'Lieve vader. Met Riperda trouwen ware voor mij het grootste ongeluk. Mijn hart behoort Adelbrecht; daarom ontvlucht ik met hem het vaderlijk huis en Madrid. Schenk vergiffenis aan uwe dochter Berthilda'. - Mijn God! mijn God!... Vergiffenis, zegt zij! neen! neen, mijn vloek over haar en over Adelbrecht!

Klaas,

ter zijde

. Nu zil ik in nesten. Zij spreekt van de vijf mannen niet in den brief.

Geertrui.
Dat geloof ik wel, zij wist van niets.

Riperda.

Maar wat beteekent dan die geschiedenis van die vijf vermomde mannen, die volgens Klaas uwe dochter hebben ontvoerd?

KLAAS.

Het waren roovers, moordenaars, groot als reuzen.

RIPERDA.

En langs waar zijn die binnengekomen?

GEERTRUI.

Wel langs de geheime deur, met een valschen sleutel.

RIPERDA,

den sleutel er af trekkende

. Hoe komt het dan dat de sleutel langs binnen steekt! Heer graaf, die twee daar hebben de vlucht uwer dochter helpen bewerken! Zij liegen!

KLAAS,

tot Geertrui

. We zitten in de val! Hoe er nu uitgeraakt?

DE GRAAF.

Wel ja, ziedaar de sleutel steekt in het slot. Klaas en Geertrui, gij hebt schaamteloos gelogen; en logenaars kan ik niet dulden.

KLAAS, *en* GEERTRUI,

geknield

. Het is onze schuld niet, heer Graaf.

DE GRAAF.

Achttien jaren hebt ge mij trouw gediend maar thans jaag ik u weg.

RIPERDA, *tot Klaas en Geertrui.*

Ge verdient een strop om den hals; de heer graaf is veel te goed met u.

KLAAS,

opstaande

. Het zij zoo! Wij vertrekken; heer Graaf, gij zijt immer goed voor ons geweest.

(Op Riperda wijzend.)

Maar sedert die booze geest in uw paleis drong is het ongeluk er langs deuren en vensters ingeslopen.

RIPERDA.

Vermetele, indien ik mij niet weêrhield...

KLAAS.

Weêrhou u maar niet, ik ben een dienstbode en gij.. gij zijt Riperda; *ik* kan iemand zonder schromen in de oogen zien, Baron!

RIPERDA.

Gij verdient dat dit staal...

KLAAS

Laat dat maar in de schêe, heer Baron; er kleeft misschien onschuldig bloed aan, heer Baron.

DE GRAAF.

Klaas, dat gaat te ver. Vertrekt beiden of ik doe u buiten de poort werpen.

KLAAS.

Wij vertrekken, heer Graaf, omdat gij het zegt.. doch wat u betreft, baron Riperda, onthoud dit wel: bergen en dalen ontmoeten elkaar niet, maar menschen wel!

(Af met Geertrui.)

(GORDIJN)

Tweede Bedrijf
12 Jaren later. - Te Brussel.

Het tooneel veerbeeldt eene taveerne 'DE WOLVIN' genaamd op de Groote Markt. In het verschiet bemerkt men door de vensters de Groote Markt met Stadhuis en Broodhuis. - Aan de wanden hangen de wapens en blazoenen van eenige oude gilden waaronder 'De Lucas-Gilde. ' Verders banken en stoelen, tafels, kruiken en rechts ander herberggerief. Twee groepen Spanjaarden en Brabanders zitten rechts en links te drinken, bij het opgaan der gordijn.

Eerste Tooneel.

SOLDATEN, BURGERS, SPELLE.

SOLDATEN,

roepende ondereen

. He! hola, Klaas! drank!

SPELLE.

Of is de kelder bier misschien in eene slaapkamer veranderd?

BURGER.

Zeg liever doodenkamer! Sedert de bloedhond Alva hier den baas speelt en over ons leven beschikt.

SPAANSCHE SOLDAAT.

Eerbied voor ons opperhoofd, Brabander!

SPELLE.

Ja, eerbied voor Alva.. zoolang hij ons goed betalen zal.

BURGER.

Zoo is het, Spelle, met het gestolen geld en de aangeslagene goederen onzer broeders.

SPELLE.

Broeders? zeg liever oproerlingen. Nu nu, er zijn hoofden te veel in dit land; er moeten eenigen verdwijnen.

BURGER.

Gij zijt geen mensch, gij! alle menschelijk

gevoel is reeds bij u uitgedoofd.. Slaaf van Alva! Gij zijt eene hyena die alleen in bloed verzadiging zoekt.

SPELLE.
Spreek maar zoo stout niet, manneken. Ik zou soms uw hoofd op zijn spaansch kunnen doen dansen.

(Hij doet teeken van onthoofding. - De spanjaarden lachen.)

BURGER.
Lacht maar huurlingen! 10 stuiversmannen van Alva, die voor eenige koperen stukken uwe ziet verkocht. Gij doodendansers!

BURGERS.
Wel gesproken.

BRABANDER.
Weg met dit spaansch gespuis.

SPANJAARDEN.
Dood aan de oproerlingen.

(Beide groepen worden handgemeen.)

BURGERS.
Weg met de spanjolen!

Tweede Tooneel.

DE VORIGEN, KLAAS en GEERTRUI, met drank uit den kelder komende.

KLAAS.
Hela! hela! wat is dat voor eene beeldstormerij in mijn huis! 't Ziet er lief uit!

GEERTRUI.
't Is alweêr Spelle, dat ellendig beulengebroed.

BURGER.
Hij durft ons bedreigen het hoofd af te slaan, het galgenaas!

SPELLE.
Hoofden afslaan! of als ge dat liever hoort: uws gelijken eenen kop kleiner maken, dat is mijn stiel, burger; daarom zou ik mij misschien moeten laten beleedigen door die gemeene geuzen; ik, die meer edele hoofden afsloeg dan er duivels in de het zijn.

BRABANDERS,

bedreigend

. Lafaard! monster!

BURGER.

En zeggen dat die verworpeling, de geuzen als vee op de slachtbank werpt.

KLAAS,

ter zijde

. Ze zijn oprecht beleefd tegen elkander. Ik ga de wacht verwittigen.

(Hij doet een teeken aan het venster. Daarna hoort men het geroffel der trom.)

SPELLE.

Gelukkig voor u, kerel, dat de wacht van het stadhuis ons roept. Komaan mannen, er zullen vandaag nog wat hoofden rollen en eenige kronen te verdienen zijn.

(Spanjaarden af met Spelle.)

Derde Tooneel.

BRABANDERS, BURGER, KLAAS en GEERTRUI.

KLAAS.

Telkens als er krakeel is, maak ik een teeken aan het venster; de trommelslager roffelt en bij manier van spreken dat lukt altijd en dat kost me slecht een pond in 't jaar dat ik tien dubbel inwin.

GEERTRUI.

In gebroken kannen en kruiken...

BURGER.

Wat moet er van ons worden? Alva wil ons tot den bedelzak brengen door het heffen van den 10^{en} penning op alle eetwaren, tot op het bier toe.

KLAAS.

't Ziet er lief uit. Ik zal mijne taveerne sluiten. Alva kan maar zelf brouwen, want al de brouwers hebben geweigerd te betalen en Brussel zonder bier is nog erger dan eene koe zonder melk! 't Is beslist, ik sluit de Wolvin.

GEERTRUI.

Men zal u in uwe deur ophangen.

KLAAS.

Dat zullen we zien! dan zou Alva geheel Brussel moeten ophangen.

BURGER.

Daarbij heeft onze raad met Viglius aan het hoofd den tienden penning verworpen. Weg met den bloedhond! weg met den 10^{en} penning.

Lied van den Tienden Penning.

Helpt nu u self zoo helpt u Godt.
Uit der tyrannen bant en slot
Benaude Nederlanden

(Bis)

Gij draagt den bant al om den strot
Rept fluks u vrome handen.

De spaansche hooghmoet valsch en boos,
Sond u een beule godeloos,
Om u godloos te maken

(Bis)

Godts woord rooft hij door menschen gloos
En wilt u 't geld ontschaken.

Zoo neemt hij elk zijn hoogste goet.
Die 't woordt der sielen voetsel soet
Om draf niet willen derven

(Bis)

Bekoopent mei haar roode bloet
Of moeten naakt gaan swerven.

Want geeft men dick van thienen een
Daar blijft ten lesten een of geen
Wolf kan geen herder stillen

(Bis)

Dees wolf met wol noch melck te vreên
Wil nog de schaapkens villen.

KLAAS.

Bij manier van spreken, weest voorzichtig, want de muren hebben ooren.

BURGER.

Wij mannen der St Lucas-gilde, Brabanders, hebben ook nog handen en tanden om ons te verdedigen. Komaan mannen, naar het raadhuis.

(allen af.)

Vierde Tooneel.

KLAAS, GEERTRUI.

KLAAS,

alles in orde brengende

. Deze week zijn er alweêr twee nieuwe afgezanten van Filips bij Alva aangekomen. Wij hebben nog geene spaansche plagen genoeg. Sedert 13 jaar dat wij uit Madrid gevlucht zijn, heb ik hier te Brussel zoo al iets zien gebeuren.

GEERTRUI.

Maar hoe komt het dat wij deze week Berthilda en Adelbrecht nog niet eens in de Lucas-gilde hebben gezien?

KLAAS.

Wel Adelbrecht heeft eene bestelling uit Holland ontvangen. Hij moet het portret van Oranje schilderen.

(Aan het venster.)

Maar zie, als men van den hemel spreekt, dan doe ik de deur open gelijk St-Pieter.

(Hij opent de middendeur)

En... onze drie engelen verschijnen.

Vijfde Tooneel.

DE VORIGEN, BERTHILDA, ADELBRECHT en BERTJE.

ADELBRECHT.
Mijne groete aan de twee edelsten der menschen.

BERTHILDA.
Bertje, geef aan de brave Geertrui twee kussen.

BERTJE,

Geertrui kussende

. O, met plezier moeder! dat kraakt, he Geertrui?

ADELBRECHT.
Klaas, 't is vandaag 13 jaren geleden dat wij Madrid ontvluchtten.

KLAAS.
En wij zijn beide gelukkig. Gij zijt een voornaam schilder geworden, en ik een welstellend taveernier, wat kunnen we meer wenschen?

ADELBRECHT.
Ik leef gelukkig met Berthilda en God zegende ons met een allerliefst jongetje.

(Kust Bertje.)

GEERTRUI.
Zeg liever een juweel van een kind. Ik gaf de helft van mijn leven om er zoo een te bezitten.

KLAAS,

ter zijde

. 't Zal zeker weêr mijne schuld zijn, dat we geen paar kroezelkopjes hebben!

BERTHILDA.
Ja, wij zijn gelukkig, doch wat mij innig grieft, is dat mijn vader in zijne stijfhoofdigheid blijft volharden. Alle jaren schreef ik hem een brief, doch allen bleven onbeantwoord.

KLAAS.
Welnu uw geluk gaat immers verre boven zijne koppigheid.

ADELBRECHT,

zacht tol Klaas

. Klaas, ik heb groot nieuws, doch gij moet het geheim houden. Ik heb in Antwerpen vernomen dat Graaf Kranendolf en Riperda deelmaken van het gezantschap uit Madrid, dat sedert eenige dagen alhier is aangekomen.

KLAAS.

Is 't mogelijk? Riperda...

ADELBRECHT.

Ik leefde gelukkig.. maar thans..

KLAAS.

Moeten wij dien spaanschen roofvogel het hoofd bieden. Want hij zal zich wreken op ons.

BERTHILDA,

tot Adelbrecht

. Adelbrecht, gij spreekt zoo geheimzinnig met Klaas.

ADELBRECHT.
Wanneer men over geuzen spreekt gaat het immer zoo; ik verhaalde aan Klaas mijne reis bij Oranje, de hoofdman der geuzen, der oprechte vaderlanders, die voor hunne vrijheid strijden.

BERTJE.
En dat is welgedaan, niet waar vader, dat zou ik ook willen doen: vechten en strijden voor de vrijheid.

ADELBRECHT.
Zeker Bertje. Gij zult u thans wijs gedragen gedurende eenige oogenblikken bij Geertrui, vader en moeder moeten cene boodschap doen.

BERTJE.
Zult gij mij eene schilderdoos meêbrengen?

ADELBRECHT.
Wij zullen van u eenen Memlinc maken. Kom Berthilda.

BERTHILDA.
Gij wilt dan eene andere woning zoeken? Uw wil geschiede. Bertje wees braaf.

(Zij kust het kind.)

BERTJE.
En waarom zou ik stout zijn, moeder?

(Adelbrecht en Berthilda af.)

Zesde Tooneel.

KLAAS, KEERTRUI en BERTJE, later VOLK en RIDOLFI.

BERTJR.
Klaas, als ik eene schilderdoos krijg dan maak ik uw portret... en 't uwe ook Geertrui.

GEERTRUI.
Dan krijgt ge van mij eene mandolijn om muziek te spelen.

BERTJE.

Dat kan ik al een beetje, en liedjes zingen ook al.

KLAAS.

En van mij krijgt gij een groot paard.

BERTJE.

O ja, om te paard te rijden gelijk Oranje, en te vechten gelijk de geuzen.

(Gerucht buiten.)

KLAAS,

fond

. Alweêr geschreeuw en volksoploop 't ziet er lief uit, ze komen hier binnengestormd.

Zevende Tooneel.

De Vorigen, Volk, RIDOLFI, BURGER.

Burgers.
Hoezee! de raad heeft nogmaals den 10^{n} penning geweigerd.

Brabanders.
Wel gehandeld!

Burger
Spelle, de beul, had van Alva het bevel ontvangen 17 ladders en evenveel stroppen klaar te maken om de voornaamste burgers op te hangen, doch wij zullen Spelle er zelf aan opknoopen.

Brabanders.
Ja, ja! zeker!

Klaas.
Weest voorzichtig, mannen, er zijn overal zevenstuiverslieden.

Burger.
De spionnen vreezen wij niet meer. Aan mij die mandolijn, opdat wij den zegepraal der geuzen bezingen.

(Neemt een snaartuig.)

Bertje.
Mag ik een liedje zingen?

Burger.
Gij, knaap! nog zoo jong, en reeds geus?

Ridolfi,

heeft gedrukte liederen op tafel geworpen

. Ja, het kan goed zingen, dat kind! Ik woon in de Boterstraat tegenover zijne deur, en hoor het dikwijls aan den zang.

Burger.
Maar gij zijt geen Brabander, gij, zoo ik mij niet bedrieg; waarom bemoeit gij u met onze zaken?

Ridolfi.
Ik verblijf hier maar eenige weken. Ik ben Florentijner en vertrek later naar Engeland.

Klaas,

tot den Burger

. Ik betrouw hem niet veel, wij moeten hem in 't oog houden.

BURGER.

Ha! daar op tafel ligt juist een gedrukt lied: ‘Het vertrek van Alva.’ Komaan, moedige knaap, laat eens uwe stem hooren.

BERTJE.

Gij zult allen meêzingen, he!

BRABANDERS.

Ja, ja!

BERTJE,

lezende

. Alva's vertrek. Geuzenlied.

*(**El**k koeplet wordt in koor herhaald).*

Wie wilt er hooren een nieuw liedt,
Hoort toe, ick zal 't u zingen;
Van d'ouden man die Alva hiet,
Die Alva hiet;
't Zijn al zoo vreemde dinghen.

Gheen privilegie cleyn of groot,
Wil hy den steden laten;
Hy brengt de vroomsten tot den dood,
Ja tot den dood;
Versmadend raadt en staeten.

Die ouden man was al te beus,
Men wou voor hem niet zwyghen;
Nog liever liep men: Vive le geus,
Ja, vive le geus;
Hy kon geen tienden cryghen.

*(**R**eeds bij het tweede koeplet maakt **R**idolfi een geheimzinnig teeken aan het venster.)*

BURGER.

Jongen, er zit reeds geuzenbloed in u.

Achtste Tooneel.

DE VORIGEN, SPELLE.

SPELLE,

draagt koorden op den arm

. De 17 stroppen zijn klaar, en morgen vroeg hangen 17 koppige Brusselaars tusschen hemel en aarde. Ze zullen een aardig figuur maken.

BURGER.

Ha! bloedhond!

SPELLE.

Wat Alva mij beveelt, voer ik stipt uit.

BURGER.

Ellendig schepsel! het bloed kookt mij in de aderen. Wij gaan dat slangengebroed eens zijn eigen strop om den hals doen.

SPELLE,

poogt te vluchten

. Zij zijn te sterk, maken wij ons uit de voeten.

BURGER,

hem tegenhoudend

. Niet gevlucht, kerel.

(Hij ontneemt hem een strop en werpt het Spelle over het hoofd.)

Aan ons den galgenvogel.

BRABANDERS.
Naar de galg! naar de galg!

(Zij slepen Spelle weg.)

Negende Tooneel.

KLAAS, GEERTRUI, BERTJE, RIDOLFI, later RIPERDA met spaansche soldaten.

KLAAS,

aan 't venster

. Ze slepen Spelle op de trappen van het Broodhuis, ze spelen oen aardig spel met Spelle.

RIDOLFI,

ter zijde

. Ha! de spaansche wacht verlost hem uit de geuzenhanden.

(Hij doet een teeken.)

Eenige soldaten met Riperda komen langs hier.

(Tot Riperda.)

Ons plan zal goed uitvallen, de kleine heeft een oproerlied gezongen.

KLAAS.
Wat komt de wacht in mijne taveerne doen?

RIPERDA,

tot Klaas

. Taveernier, in naam van mijnen doorluchtigen meester, den koning van Spanje, kom ik u rekenschap vragen over de geuzenliederen die hier gezongen worden.

KLAAS.
Mijnheer, ik moet van iedereen leven en bemoei mij met geene staatszaken.

(Ter zijde.)

Wat zie ik, Riperda?

GEERTRUI.

Ja, wij sluiten de ooren voor alle gezindheden en laten de kraan voor iedereen loopen.

RIPERDA.

En wij houden de oogen wijd open, om de schuldigen te straffen.

(Tot Ridolfi.)

Gij waart getuige van het gebeurde, niet waar?

RIDOLFI.

Ja en neen! 'k Ben toch zoo doof en bijziende.

(Stil tot Riperda.)

Op die tafel ligt een exemplaar van het lied.

RIPERDA.

Taveernier, uwe herberg wordt een geuzenhol en Alva zal ze doen sluiten.

(Hij neemt het lied van de aangewezen tafel. Lezende)

'Het vertrek van Alva,' De bewijzen zijn klaar, men make zich meester van dit kind.

KLAAS *en* GEERTRUI.

Maar dit kind is onschuldig.

KLAAS.

Dat zal niet gebeuren, al moest ik....

(Hij beschermt het kind.)

RIPERDA.

Niet de minste bedreiging, taveernier, of ik doe u alle drie in Treurenberg opstuiten.

KLAAS.

In Treurenberg!

BERTJE.

In 't gevang!

(Bertje weenend op zijne kniëen vallende.)

Och! Mijnheer, ik zal het nooit meer doen.

RIPERDA.

Mannen, vooruit, dat spel duurt reeds te lang.

(De soldaten willen Bertje meênemen. Het vlucht en juist op dat oogenblik komt Berthilda binnen. Bertje vliegt haar in de armen.)

BERTJE,

roepend

. Moeder! moeder! vader! hulp!

Tiende Tooneel.

DE VORIGEN, BERTHILDA.

BERTJE.

Ze willen mij gevangen nemen en naar Treurenberg brengen.

BERTHILDA.

U, mijn kind? maar neen, dit ware immers een ongehoord gruwelstuk. Wat zie ik? hij hier, Riperda.

KLAAS,

woedend

. En zeggen dat ik dien kerel niet dooden kan.

RIPERDA,

tot Berthilda

. Die de bevelen van Alva uitvoert en wel omdat uw kind oproerige liederen zong.

BERTHILDA.

Dat is onmogelijk. Tref liever de moeder, sleep die meê naar het gevang. Maar dat engelachtig kind aan den bloedraad overleveren, het leven van mijn leven! O neen, dat nooit, nooit! hoort ge, spaansche beul?

RIPERDA.

En nochtans moet en zal het geschieden. Het hangt van u alleen af, uw kind te redden. Gij kent mijne voorwaarde.

BERTHILDA.

Schaam u, eerlooze! die mijn leven vergalt, die mij van Adelbrecht poogt te scheiden. Raak mijn kind niet aan, want ik zal het ten koste van mijn leven

verdedigen! Nader dan zoo gij durft, monster.

(Zij trekt een ponjaard.)

RIPERDA.

Gij verwerpt dus het voorstel dat ik u bij brieve deed? Goed zoo!

(Tot de soldaten.)

Mannen ontwapent die vrouw.

(Zulks geschiedt na eene hevige worsteling.)

En thans naar Treurenberg met dit kind.

BERTHILDA.

Ach! moeten bezwijken voor lafaards, mijne krachten zijn uitgeput. Ach!

(Zij valt op eene bank, Klaas en Geertrui snellen ter hulp. - De soldaten verwijderen zich met Bertje.)

RIPERDA,

tot Klaas

. En gij, wees op uwe hoede, want uwe taveerne zal worden gesloten.

(Af.)

Elfde Tooneel

GEERTRUI, BERTHILDA, KLAAS, RIDOLFI.

KLAAS,

Riperda met de vuist bedreigend

. Die kerel zaait hier niets dan kwaad. Welnu, ik zal zorgen dat hij rampen maait.

GEERTRUI.

Arme Berthilda! daar ligt zij bewusteloos. God dank! hare oogen openen zich.

BERTHILDA,

opstaande

. Wat is er gebeurd? Wat is er mij toch overkomen? Waar... waar is mijn kind, mijn Bertje? Ha! ik herinner mij!... opgesloten in Treurenberg door Riperda, den wreedaard!

KLAAS.

Wij zullen pogingen aanwenden bij Viglius, een kind houdt men niet gevangen.

BERTHILDA,

Riperda bouwt daar zijne plannen op, om mij in zijne netten de verstrikken. Er gebeure wat er wil. Ik ijl naar Treurenberg. Ik wil, ik moet mijn kind terug hebben.

(Af.)

Twaalfde Tooneel.

DE VORIGEN min BERTHILDA; later SPELLE en ADELBRECHT.

KLAAS.

O, dat verdoemde geuzenlied!

RIDOLFI.

Waarom laat gij zulke liederen op uwe tafels liggen?... Geef me drank!

KLAAS.

Ik wed dat Riperda zelf ze daar heeft doen leggen. Wat zal er thans van Berthilda geworden?

SPELLE,

opkomend

. Oef! ze hebben mij daar werk gegeven die duivelsche kerels! Ware Riperda er met zijne wachten niet tusschen gekomen, zij hingen mij op met mijne eigene stroppen, en ik heb liever dat stieltje zelf te doen voor anderen. Geef mij drank, want ik stik. Mijne keel is als toegenepen.

GEERTRUI.

En zeggen dat wij beulen moeten dienen.

SPELLE.

Wel! wel! ben ik dan niet de knecht van iedereen? moet ik dan niet alle man naar de andere wereld helpen?

KLAAS,

tot Geertrui

. Laat mij begaan.

(De kruik wijn nêerzettende. - Hij giet al den grond der bekers van de andere drinkers in eenen kroes.)

Ziedaar, mijnheer Spelle, het lekker drankje dat u herstellen zal.

GEERTRUI,

ter zijde

. Klaas is in staat met hem uit denzelfden beker te drinken!

SPELLE.

Klaas! gij zijt eene goede ziet. Komaan Ridolfi, 't is vandaag over drie weken mijn naamfeest, laat er ons maar eene goede kan opzetten.

RIDOLFI.

Uw naamfeest! Ik wist niet dat gij ook een heilige tot patroon hadt.

SPELLE.

Waarom niet, is er wel iemand in geheel Brabant die meer heilig werk verricht dan ik? Ook over drie weken zal het kermis zijn in Treurenberg; al de gevangenbewaarders en hoofdsleutels van Steenpoort komen op mijn feest.

KLAAS.
Bij manier van spreken, daar zou ik willen bij zijn.

SPELLE.
In Treurenberg zitten?

KLAAS.
Dat wel juist niet, maar zie, ik geef tien kannen wijn en van den besten nog al, om eens Treurenberg van binnen te zien.

SPELLE.
Tien kannen wijn! dat is eene koninklijke gift. Welnu, aangenomen, Klaas, ik zal u met uwen wijn verwachten.

GEERTRUI,

tot Klaas

. In 's hemels naam, wat wilt gij doen?

KLAAS.
Laat mij maar begaan, ik heb mijn plan even als Riperda, en misschien nog beter bedacht.

Dertiende Tooneel.

DE VORIGEN, ADELBRECHT.

ADELBRECHT.
Ik heb eene schoone woonst gevonden, Klaas, waar men ons moeielijk ontdekken zal.

(Tot Geertrui.)

Waar is Berthilda en Bertje? Spreek!

KLAAS.
Zij zijn zooeven uitgegaan.

GEERTRUI.
Ja, zij zijn u te gemoet gewandeld.

ADELBRECHT.
Maar zij moeten hier zijn.

SPELLE,

half dronken

. O! ik weet, de kleine jongen? Hij zit in Treurenberg bij de andere geuzenvogels.

ADELBRECHT.
Gij raaskalt, dronke kerel!

SPELLE.
Min bedronken dan gij, heerschap, en nuchter genoeg om de waarheid te zeggen.

ADELBRECHT.

Komaan, maak me niet radeloos! Wat is er van mijn kind geworden?

SPELLE.

Wel vraag het aan Klaas; die is niet bezopen, die is geen beul.

ADELBRECHT,

Spelle bij de keel grijpende

. Spreek of ik verwurg u.

SPELLE,

zich los wringende

. Wat voorzichtiger, he! Eenmaal is genoeg! Welnu, men haalde uw kind hier weg, omdat het geuzenliederen zong.

KLAAS.

Hij spreekt waarheid, Mr Adelbrecht.

ADELBRECHT.

Mijn kind in Treurenberg! O, doemnis! dat is het werk van Riperda.

(Hij valt op eenen stoel.)

RIDOLFI.

Mr Adelbrecht, ziehier een brief, die een onbekende mij voor u heeft gegeven.

(Hij legt den brief op tafel.)

SPELLE.

Kom, Ridolfi; het ziet er hier te tristig uit. Er wordt reeds genoeg in ons Treurenberg getreurd en geweend. Klaas, wij wachten u binnen drie weken met den beloofden wijn. Wij zullen er eer aandoen.

(Af met Ridolfi.)

Veertiende Tooneel.

DE VORIGEN min SPELLE en RIDOLFI.

Adelbrecht.

Wat gedaan? Wat aangevangen? Hij is immers almachtig.

(De brief bemerkende.)

O ja! een brief.

(Lezende.)

‘Heer Adelbrecht, een uwer beste vrienden verwittigt u dat Riperda te Brussel is. Uwe vrouw Berthilda heeft reeds tweemaal met hem in 't geheim gesproken. Een trouwe vriend.’

(Ter zijde.)

Mijne vrouw in betrekking met Riperda! O! dat is te veel, alle ongelukken komen in eens.

(Luid)

Klaas, geef mij drank, ik heb dorst... O ik stik! zulk verraad!...

KLAAS.

Alle hoop is nog niet vervlogen!

ADELBRECHT.

Hopen is verliezen! Mijn arm kind in beuls handen! Mijne vrouw met Riperda!

(Hij weent.)

Vijftiende Tooneel.

DE VORIGEN, BERTHILDA.

BERTHILDA.

Alles bleef vruchteloos! Arm kind! Adelbrecht, wij zijn wel ongelukkig!

ADELBRECHT,

onverschillig

. Wie weet hebt gij Bertje aan Riperda niet overgelevert.

BERTHILDA.

Ik mijn kind aan Riperda!... Maar neen, dat meent gij toch niet, het is de wanhoop die u dat zeggen doet.

ADELBRECHT,

haar den brief overhandigende

. En die brief?

BERTHILDA,

na gelezen te hebben

. Is het werk van een booswicht. die niet eens den moed heeft zich te noemen, een list om oneenigheid tusschen ons te slichten.

ADELBRECHT.

Maar Berthilda, gij wist dan toch dat Riperda hier te Brussel vertoefde?

BERTHILDA.

Ja, ik wist het, maar heb het voor u verzwegen om uw hart niet opnieuw te doen bloeden. Lees thans op uwe beurt wat die gehate Riperda mij geschreven heeft.

(Zij overhandigt hem eenen brief.)

ADELBRECHT,

lezende

. ‘Allerliefste Berthilda! Ik ben te Brussel en wil u wat het ook kosten moge spreken, zooniet, vrees mijne wraak. Riperda.’ En gij hebt hem gesproken?

BERTHILDA.

Neen!

ADELBRECHT.

Maar waarom hebt gij mij alles verzwegen? Ik moet u gelooven en toch twijfel ik... U wantrouw ik thans, Berthilda.

BERTHILDA.

Mij durven wantrouwen! Ik roep God tot getuige, dat gij, ja, gij alleen, mij lief zijt. O! mistrouw mij niet, Adelbrecht, ik heb reeds zooveel geleden.

ADELBRECHT.

Vrouwenharten gelijken half gedoofde vuurbergen, waar van tijd tot tijd nog vlammen uit opstijgen! O. Berthilda, mijne liefde tot u is onmetelijk als het oneindige; dieper dan de zee en sterker dan de dood. Vergeef mij!

BERTHILDA,

zij omhelst hem

. Adelbrecht. laat ons thans aan niets denken, dan aan de redding van ons kind.

(Af.)

KLAAS,

aan de deur

. Ik zal het kind redden al ware het ook ten koste van mijn leven. Tusschen ons beiden thans, Riperda.

(Hij doet zijn witte voorschoot af.)

(GORDIJN)

Derde Bedrijf
Het gevang in Treurenberg

De wachtkamer van den gevangenbewaarder. Hier en daar in de hoeken foltertuigen; ladders, stroppen, enz.; groote beutszwaarden hangen kruislings aan de wanden. - Verders banken, stoelen, tafel, lantaarn en sleutels. - Twee lantaarns branden aan het gewelf. Rechts en links eene eel. - Maanlicht in den achtergrond.

Eerste Tooneel.

MEESTER KAREL, met drie helpers en evenveel spaansche soldaten maken stroppen aan de koorden en bereiden de ladders.

KAREL.
Zeventien koorden en evenveel ladders heeft Hertog Alva doen gereed maken om de slechte betalers van den 10^{n} penning daarmêe op te hangen, 't zal binnen weinige dagen kermis zijn te Brussel in het smoelentrekken.

1^{e} CIPIER.
Dat is niet slecht gevonden om fortuin le maken.

KAREL.
Alva zal door dit middel eenige tonnen gouds ontvangen. Hij moet immers zijne soldaten betalen en als er geen kruit is, kan er op de geuzen niet geschoten worden.

Tweede Tooneel.

DE VORIGEN, RIDOLFI.

RIDOLFI.
Er is werk op den winkel, he? Alva laat u een goed stuk brood verdienen.

KAREL.
Zus en zoo,! Brood zonder boter, want Spelle is slim genoeg om de koe alleen te melken.

RIDOLFI
Meester Karel, onder ons gezegd en gezwegen, Spelle zit in slechte doeken, de hertog heeft ontdekt dat hij zekere gevangenen wat al te slecht behandelt, en anderen loslaat voor geld.

KAREL.
Dat is goed om weten, daar zal ik mijne boontjes op te weeken zetten. Het postje van opperbeul lacht mij toe.

RIDOLFI.
Ik word het ambt van speurhond ook moede.

KAREL.
Nochtans hebt gij den reuk van een jachthond, die goed het geuzenwild te vinden weet.

RIDOLFI.
Ik beweer het tegendeel niet, maar altijd jagen is ook vervelend. Riperda moet mij eene andere betrekking bezorgen. Hij is mij dat wel schuldig. Zeg eens, is de kleine knaap nog niet terug?

KAREL.
Nog niet. Wellicht is hij weêr voor den bloedraad moeten verschijnen. 't Is reeds voor de 3^{e} maal. Zie, daar is juist de knaap, dien gij bedoelt.

Derde Tooneel.

DE VORIGEN, BERTJE, laat zich door de wachten slepen, RIPERDA.

RIPERDA.
Komaan, vooruit! dat jammeren en weenen begint mij te vervelen.

BERTJE.
Och! mijnheer, laat mij bij moeder gaan, sluit me niet meer op, ik zal nooit meer zingen.

RIPERDA.
Later misschien! wij zullen zien!

BERTJE,

Ridolfi ontwarende

. Zie Mijnheer, hij is het die mij verzocht te zingen en mij het liedje gaf.

RIPERDA.

Uwe moeder heeft u goed leeren liegen.

BERTJE.

Liegen is groote zonde, zeg len moeder en vader; en zij voegden er dikwijls bij, dat logenaars dieven en zelfs moordenaars worden kunnen.

RIPERDA,
Genoeg!

(tot Karel.)

Meester Karel, breng den jongen terug in de cel N^{r} 10, en dat er hem voorloopig geen leed geschiede; zoo luiden de bevelen van den Heer Viglius.

BERTJE.
Opgesloten! Reeds drie weken in de gevangenis, wanneer die daar

(op Ridolfi)

de schuld van alles is. Och moeder! wat moet gij bitter weenen! Oh! laat mij naar huis gaan; en ik zal mijn leven lang, alle dagen God voor u bidden.

(Hij valt op de kniëen.)

RIPERDA.
Genoeg, genoeg! vooruit mannen!

(Het kind word weggedragen en weent voortdurend.)

BERTJE.
Vader! moeder! hulp!

Vierde Tooneel.

RIPERDA, RIDOLFI.

RIPERDA.
Gij hebt den brief bezorgd?

RIDOLFI.
Ja en binnen weinige oogenblikken zal ook de vader hier achter 't slot zitten.

RIPERDA.
Goed zoo, ziedaar voor u.

(Geeft hem eene beurs.)

Mijne wraak moet ingrijpend wezen; op die wijze zal ik Berthilda wel in mijne macht krijgen.

(Af met Ridolfi.)

Vijfde Tooneel.

KAREL, SPELLE, 4 HELPERS.

SPELLE.
Ridolfi met Baron Riperda! Die twee brouwen iets te zamen.

(Tot Karel.)

Wat nieuws is er in ons Treurenberg?

KAREL.
Wel, dat die kleine knaap...

SPELLE,

hem onderbrekende

. Ja, ja! Ik weet het reeds van voor drie weken. De jonge vogels komen hier ook al in ons net gevlogen; en daarbij de 17 stroppen, ja ja, de zaken gaan goed vooruit.

KAREL.
't Is waarlijk al te wreed.

SPELLE.

Wel! bloodaard die gij zijt! Als er iemand naar den hemel zal gaan, dan ben ik het wel; daar ik de aarde verlos van Godslasteraars en ongeloovige geuzen!

KAREL.

Het blijft bepaald dat wij van avond uw feest vieren, heer Hoofdprovoost? En er zal zelfs worden gezongen, ik heb er voor gezorgd.

SPELLE.

En ik heb den wijn aangeschaft. Taveernier Klaas uit de Wolvin komt straks met tien kannen wijn als ik hem Treurenberg en zijne kostgangers laat zien.

(Hij lacht.)

KAREL.

't Is duur betaald.

Zesde Tooneel.

KAREL, SPELLE, HELPERS; RIDOLFI komt met ADELBRECHT op, begeleid door eene spaansche wacht.

RIDOLFI,

met valschen baard

. Langs hier. Meester Provoost, de genaamde Adelbrecht wordt gevangen genomen op bevel van Alva, omdat men in zijne woning het geschilderd portret van Oranje heeft gevonden.

ADELBRECHT.

Omdat ik Riperda in den weg loop. Ziedaar de waarheid! Welnu, sluit mij op bij mijn kind, wat geeft mij uwen bloedraad en uwe spionnen!

SPELLE.

Komaan, zooveel niet gepraat, muiter uit de Wolvin, ik zal u straks eenige dansjes leeren.

ADELBRECHT.

Wat geeft mij uwe galg! Wat uit uw beulsmond komt veracht ik, want uwe woorden vloeien uit een tijgershart, dat slechts naar menschenbloed en tranen dorst.

SPELLE.

't Is al wel zoo, heer predikant. Brengt hem naar de cel N^{r} 2 op het 2^{e} verdiep van onder, daar is het goed om zijne verhitte hersens te koelen.

(Karel brengt met de wacht Adelbrecht weg.)

Zevende Tooneel.

SPELLE, HELPERS, later KAREL, RIDOLFI die zijnen valschen baard afdoet.

SPELLE.
En nu mannen, alles in gereedheid gebracht voor ons feest. Ja jongens, de handen uit de mouwen.

(Hij neemt bekers, borden, messen, vorken, enz.)

Vooral de bekers niet vergeten en de lekkere hesp van Riperda.

KAREL.
De vogel zit in den kijker.

RIDOLFI,

ter zijde

. En thans kan Riperda ongehinderd tot Berthilda gaan. O, die liefde, die liefde!

(De helpers brengen twee gedekte tafels op.)

Achtste Tooneel.

DE VORIGEN, later KLAAS.

SPELLE.
De tafel is gedekt!

KAREL.
Maar onze gevangenen hebben vandaag noch brood noch water gekregen.

SPELLE.
't Is quatertemper voor hen, ze moeten maar vasten en boetvaardigheid doen voor hunne zonden.

(Ter zijde.)

't Is weêr zooveel in mijnen zak, amen.

KLAAS.
Goeden avond, meester Spelle.

(Hij komt op met eene mand wijn aan den arm.)

Hier ben ik, meester Spelle, beladen als een muilezel.

SPELLE.

Dat zijn ten minste taveerniers die voor hunne klanten zorgen. Gij blijft aan mijn feest deelnemen, Klaas?

KLAAS.

't Is een wijntje dat aan de ribben zal hangen. Proef maar eens.

(Spelle drinkt aan eene kan. Ter zijde.)

Ik heb er de helft brandewijn bij gegoten om ze allen smoordronken te maken. Dat ligt in mijn plan!

SPELLE.

Dat wil wat zeggen, Klaas! Komaan nu iedereen aan tafel.

(Men hoort eene kinderstem Moeder! vader! roepen. Men ziet Bertje achter de traliën des vensters.)

KLAAS,

ter zijde

. De stem van Bertje!

KAREL,

drinkende

. Op de gezondheid van provoost Spelle! Hij leve nog lange jaren.

ALLEN.

Op zijne gezondheid!

RIDOLFI.

Meester Karel, daarop het Lied der Cipiers.

KAREL.

Ik wil wel. Beker en sleutel in de hand.

De schepper, heeft, na wijs besluit,
Geschapen gansch onze aard.
Daarop den mensch met dier en kruid,
En al wal vliegt en vaart.
Wat deed de mensch bier zonder dwang?
Hij roofde lijk een dier;
Daarom ook maakte God 't gevang,
Met grendel en cipier.
Klink, klank! de sleutel klinkt,
Wen het daglicht nederzinkt;
Achter 't slot, dag en nacht,
Fiks en trouw op de wacht;
Grendels toe!

(Bis)

Wij cipiers zijn toch noit moe.

Sa vrouwkens lief, fijn opgepast,
Vergeet nooit eer of plicht;
't Gerecht neemt, u voor ontrouw vast,
Ondanks uw schoon gezicht.
En als gij in onze kluisters zit,
Is 't uit met lach en zoen;
Want of ge weent en vleit en bidt,
Met ons is niets te doen.

Klink, klank enz.

Voor dieven, schelmen is 't gevang
Een zachte vo elmuit;
En liggen zij in boei en prang,
Zij vliegen er soms uit;

Hier vindt de dief gerechte straf,
De ketter vuur en zwaard;
Die komen er nooit levend af,
Als ben de beul bewaart.

Klink, klank enz.

(Het refrein wordt telkens in koor herhaald.)

SPELLE.
Ge moest met zoo 'n stem in Sinte Goedele zingen. De bekers nog eens gevuld, wij mogen dat wijntje niet laten verschalen. Asa, een tweede lied! De beurt is aan u, Klaas.

KLAAS.
't Ziet er lief uit, ik kan geene noot muziek zoo groot als... maar ik ken iemand die goed kan zingen.

SPELLE.
Gij bedoelt mij? Ik kan anders niet dan treurige, afgezaagde doodszangen, die de paters gewoonlijk zingen wanneer een veroodeelde aan de galg staat.

KLAAS.
Ik wilde spreken van den jongen knaap, die hier zit opgesloten.

KAREL.
Ha! dat is een goed gedacht! Ik ga dat kereltje eens uit zijne cel halen.

(Hij gaal links af.)

Negende Tooneel.

DE VORIGEN, behalve KAREL.

RIDOLFI,

half dronken

. Vroeger had ik nog wat stem, maar ik heb liever te drinken dan te zingen! 't Is zoo droog niet. Mijn hoofdgebrek is dat ik dikwijls te diep in den beker zie. Ik heb reeds eenige tonnen gouds verdronken, ik!

KLAAS.
Zijt gij dan zoo rijk geweest?

RIDOLFI.
Riperda is eene melkkoe voor mij, sedert dat wij te Madrid zamen zaken deden.

(Hij bootst eenen dolksteek na.)

KLAAS,

nieuwsgierig

. Ik zou ook zoo 'n meester willen hebben.

RIDOLFI.

't Is dat hij op geenen dolksteek ziet! zoo hebben wij te Madrid eenen baron naarde andere wereld gezonden.

KLAAS,

ter zijde

. Wat hoor ik? Hij zou met Riperda... Zatte monden hebben nuchtere gronde.

(Luid.)

Dat is aardig!

RIDOLFI,

altijd dronken

. Maar die Riperda is slimmer dan ik, hij is baron en heeft papieren, geld en titels!

Dat is nu 35 jaren geleden... of... daar omtrent. Laat mij nog eens drinken! De lucht drinkt, de aarde drinkt, geheel de wereld drinkt. Waarom zouden wij 't ook niet doen?

KLAAS,

ter zijde

. Thans ben ik op het spoor. Mijne vermoedens bevestigen zich.

Tiende Tooneel.

DE VORIGEN, KAREL met BERTJE.

KAREL.
Heb geen vrees, 't Is Klaas die u vraagt.

BERTJE.
Och Klaas, gaat ge mij bij vader en moeder brengen? Verlos mij toch uit het gevang.

SPELLE,

tot Klaas

. Zeg maar ‘ja’ daarmeê houdt hij op met zagen en krijgt gij hem gemakkelijk aan 't zingen.

KLAAS,

Bertje met kussen overladende

. Ja, maar op eene voorwaarde: dat gij ons een schoon liedje zult zingen.

(Tot Bertje.)

Gij moet zingen, anders brengen ze u terug in het kot.

BERTJE.
Ik ben zoo bang in dat donker kot.

KLAAS.
Zing ‘het Visschertje’ dat Geertrui u geleerd heeft.

BERTJE,

door Klaas op eenen stoel geplaatst

. Ik zal mijn best doen, Klaas.

Het Visschertje (oud vlaamsch lied)

Des winters, als het reghent,
Dan zyn de paadjes diep, ja diep;
Dan komt dat looze visschertje,
Al visschen in dat riet, dat riet;
Met zynen hapzak en zynen knapzak,
Met zynen rystok en zynen strykstok;
Met zyne leeren van diere dom deêre, *in koor*
Metzyne leeren leersjes aan.

Wat heb ik jou misdreven,
Wat heb ik jou misdaan, ja daan;
Dat ik niet meer in vrede,
Voorby jou deur mag gaan, ja gaan;
Met mynen hapzak, enz.

(Al de helpers, Spelle, Karel, enz., zijn in slaap gevallen).

KLAAS,

stil tot Bertje

. Zet u stil neer en veins te slapen.

RIDOLFI,

ook bedronken en slaperig

. Dat is een kapitale wijn, veel sterker nog dan den spaansche. En de kleine zanger die in zijne cel moet! Duivelsche drank! Ik zie wel duizend galgen voor mijne oogen dansen. Ha bah! de deur is gesloten; we zullen die jongen hier laten slapen! Hela! Hola! ze slapen dat ze ronken, ik zal 't ook maar beproeven.

(Valt ook in slaap.)

KLAAS.

Als ik goed heb verstaan, dan is uw vader opgesloten, daar, in de cel N^{r} 2.

(Karel de sleutels ontnemende.)

Ha, hier, gij kent den weg in de gevangenis, ga! verlos uw vader. Ziehier de sleutel, ik zal hier de wacht houden.

BERTJE,

neemt eene lanteern

. Ik zal zoeken tot dat ik die cel vind.

(Af rechts.)

SPELLE,

droomend en zingend

. Met zijnen hapzak en zijnen knapzak, Met zijne leere...

KLAAS.

God! indien hij eens wakker werd.. dan viel mijn gansche plan in duigen.

RIDOLFI,

ook droomend

. Riperda! vader en zoon zijn in onze macht!..

KLAAS.

Langs hier. Stil!

Elfde Tooneel.

DE VORIGEN, ADELBRECHT door BERTJE voorafgegaan.

BERTJE.
Langs hier, vader.

ADELBRECHT.
O dank! dank, Klaas, gij zijt mijn redder!

KLAAS.
Neen, ik niet, maar uw eigen kind.

ADELBRECHT.
Gered door mijn zoon! Is 't mogelijk?

(Hij kust Bertje.)

KLAAS.
Niet langer gedraald! De deur is open, dat God u geleide!

ADELBRECHT.
Maar gij dan, Klaas, men zal u beschuldigen!

KLAAS.

Ust!... Heb geen vrees, ik heb mijn plan.

ADELBRECHT.

En nu Riperda, vrees mijne wraak.

(Af met Bertje.)

Twaalfde Tooneel.

DE VORIGEN, min ADELBRECHT en BERTJE.

KLAAS.

Leggen wij ons te slapen, doch eerst eenige stoelen omgeworpen, dat ze wakker schieten, die gevloekte spanjaarden.

(Doet zulks. Zingt zeer luid het Visschersliedje, en begint te ronken.)

SPELLE,

zich uitstrekkend

. Drommels! Wat is mijn hoofd zwaar! 't Is alsof ik twee kruiken brandewijn gedronken had.

(Staat recht.)

RIDOLFI,

doet hetzelfde

. Ik heb het in mijne bovenkamer zitten.

SPELLE,

Klaas wakkerschuddende

. 't Is bijna klare dag; Klaas, het wordt tijd, jongen.

KLAAS,

in schijn bedronken

. 't Truitje, mijn ratje. Dat was een wijntje he?

(Zingend.)

Van diere, domdêere! met zijne lêere leersjes aan.

SPELLE.

Ga bij uwe vrouw, uwen roes uitslapen.

KLAAS,

ter zijde

. Ik vraag niets beters.

(Luid zingende.)

Met zijnen hapzak en zijnen knapzak... Ha! ik zal maar die pistool mêenemen, want het is gevaarlijk zoo vroeg op straat alleen te loopen.

(Hij neemt eene pistool van den wana.)

SPELLE.

Komaan, vooruit!

KLAAS,

als vroeger

. Wel zeker Spelleken lief! Adieu, ik ga naar de ‘Wolvin!’

(Af al zingende.)

Dertiende Tooneel

DE VORIGEN min KLAAS.

SPELLE,

de slapende helpers wakker schuddende

. Voor den drommel! wordt dan wakker.

RIDOLFI,

wakker

. Maar zie eens, de deur staat open.

SPELLE.
Waarschijnlijk dronken Klaas die ze niet sloot.

RIDOLFI.
Waar is de kleine zanger?

SPELLE,

rechts in de cel

. Wat zie Ik?

RIDOLFI,

links in de cel

. God weet is die slimme knaap niet gevlucht.

SPELLE,

terug

. Wel heilige Barbara! vader en zoon zijn ontvlucht. O, doemnis! het gansche kot is leêg. En dat op mijnen feestdag!

RIDOLFI.
Wat zal Riperda zeggen?

SPELLE.
Vervloekte drank! gij zult de schuld zijn dat ik nog zelf aan de galg zal worden gehangen. Wordt dan wakker dronkaards!

(Al de helpers worden wakker en zijn nog hatf bedronken.)

RIDOLFI.
Allen vooruit, en de ontsnapten nageloopen. Vooruit mannen en geen oogenblik gedraald. Het geldt ons aller eer!

(Allen dronken af.)

KAREL.
De vogels zijn gaan vliegen, tracht ze maar terug te vangen.

(Hij valt terug op eene bank.)

(GORDIJN)

Vierde Bedrijf
De wraak

Een schamel vertrek. Eene lamp verlicht het; tafel en stoel. Venster rechts en op den achtergrond.

Eerste Tooneel.

BERTHILDA, alleen. Zii leunt met de twee armen op de tafel. - Men hoort het zes uren slaan.

Wat nu gedaan? Al mijn geluk vernietigd! Het slaat reeds zes uren op Sint Nikolaas toren. Wat mag er van Klaas zijn geworden? Ik smeekte vruchteloos de soldaten, mij tot Treurenberg toe aan hen vastklampende, als eene leeuwin die hare welpen verdedigt. Niets kon helpen! Niets! Adelbrecht en Bertje werden opgesloten. Is dan de wereld slechts bewoond door bloeddorstige menschen? Zij hebben mij. eilaas! alles ontnomen; echtgenoot en kind; en daarbij ons alles ontstolen. Zoodat ik thans doodarm ben. Toen ik trachtte in onze woning te treden, hadden de spanjaarden alles in beslag genomen, en zij wierpen mij op straat.

(Men klopt.)

Reeds drie weken! Drie eeuwen! Dit ware nog het minste, maar zij beiden in Treurenberg, dat is eilaas teveel.

Tweede Tooneel.

DE VORIGE, GEERTRUI.

GEERTRUI,

klopt

. Welnu, Berthilda, ik heb goed te kloppen, niemand doet open.

BERTHILDA.

Ha! gij zijt het, goede Geertrui?

GEERTRUI.

Ik ben zeer verlegen om Klaas, die naar Treurenberg bij Spelle is gegaan. Toen hij ter nauwernood weg was, is op bevel van den inquisiteur alles ten onzent verbeurd verklaard en onze taveerne gesloten.

BERTHILDA.

O, die Riperda! helsche slang! die haar venijn over ons allen uitspat.

GEERTRUI.

Wij leefden hier zoo gelukkig! Maar uw vader ook handelt slecht ten uwen opzichte.

BERTHILDA.

O zeg geen kwaad van mijn vader. Gij kent de stijfhoofdigheid van den adel niet. 't Is waar, nooit heeft hij mijne brieven beantwoord.

GEERTRUI,

onderbrekend

. Ik wind er geene doekskens om, maar uw vader heeft zeer slecht met u gehandeld.

BERTHILDA.

Thans is hij te Brussel aan het hof van Alva. O, ik zal hem smeeken, te voet vallen, en indien hij weigert, mij onder zijne oogen dooden.

GEERTRUI.

Kom! kom, Berthilda, geene dwaasheden. Ik ook ben ongelukkig, maar daarom zal ik niet de hand aan mij zelve slaan. Nu ga ik dadelijk naar Treurenberg om te zien wat er van Klaas is geworden. Spelle zal met mij afrekenen.

(Af.)

Derde Tooneel.

BERTHILDA, allen.

Men ontstal die brave menschen ook alles. Op bevel van Riperda werd hun huis geplunderd om ze des te beter te kunnen bedwingen. Zal dat wangedrocht dan voortdurend zijne helsche plannen ongestraft blijven uitvoeren? Wanneer wezenlijk eene het bestaat, waarom opent zij dan haren muil niet om dat monster te verzwelgen? En gij bliksem, wanneer Godes hand u slingert waarom verplettert gij hem niet? Och! wat brandt mij het hoofd! Wie weet of mijn arm kind niet voor den bloedraad wordt gesleurd! Wie weet of de roode roede het arm, onschuldig schaap, rein als de eerste lente zonnestraal, niet tot de pijnbank veroordeelde. Weg van mij, ijselijke gedachten, die mijne zinnen verbijsteren.

(Het achterdoek

gaat op en men ontwaart den bloedraad met Bertje.)

Maar God! Zie ik wel? ja, ja, het smeekt den rechters om genade!

(Op hare knieën.)

Hebt medelijden met mijn kind! Erbarmen! erbarmen, het is onschuldig! Viglius geeft een teeken, allen knikken ja! Het wordt weggeleid, misschien gered!

(Zooals Berthilda spreckt gebeurt alles in den achtergrond.)

O, ijzelijke droom! Is het geestverbijstering die mij treft?

(Een ander achterdoek verdwijnt op het 2de plan. Men ziet de Groote Markt waar een autodafé plaats grijpt. Galgen en brandstapel. Een stoet gevormd uit veroordeelden, paters, soldaten die brandende toortsen dragen, beulen enz. Zij zingen eenen lijkzang.)

En Adelbrecht ook gevangen, helaas! wat zal er van hem worden? Die kans zal Riperda niet laten ontsnappen; met marteltuig en brandstapel zal hij zich wreken! Maar wat floers komt mijne oogen verduisteren? Is dat geen doodenstoet daar? Die sombere gezangen! dat geluid van doodsklokken, die hare bronzen stemmen in lange droeve galmen over dat lafereel laten klinken. Wee! Och God! het is een Autodafé. Menschen gaat men verwurgen, radbraken, ophangen, verbranden. De brandstapel zendt zijne vlammen hemelwaarts! Maar ik zie Adelbrecht niet.. neen! o dank mijn God! *(Zij valt op eenen stoel, en de grondgordijn valt.)* Wat is het bevangen en benauwd om mijn hart. Ik stik! Openen wij het venster.

(Zij doet zulks.)

Brrr! wat is het koud daar buiten. En wat schijnen de minuten uren, wanneer men hopeloos is.

(Zij komt tot de tafel.)

Vierde Tooneel.

BERTHILDA, RIPERDA, komt ongemerkt langs de deur binnen.

RIPERDA.

De anderen zijn in mijne macht; zij is alleen, thans zal ik haar dwingen toe te geven.

BERTHILDA,

verschrikkend

. Een schim? Een man hier! hulp! spreek, wie zijt gij?

RIPERDA.

Iemand die groot belang stelt in uw ongeluk en uw lijden kan doen ophouden.

BERTHILDA.
Maar die stem, die ijskoude stem! Gij hier Riperda! Wie geeft u het recht als een dief hier binnen te dringen.

RIPERDA.
Berthilda, het recht van den sterkste en de wetten! en mijne groote ingewortelde liefde voor u.

BERTHILDA.
Gij hebt dan gezworen mij eeuwig te vervolgen en voortdurend te tergen? Gij hebt uw plan met helsche listen en boosheden gesmeed.

RIPERDA.
Nu zoo wreed toch niet, alhoewel ik niets onbeproefd zal laten om mijn doel te bereiken en u als vrouw te bezitten.

BERTHILDA,

verontwaardigd

. Mij bezitten! dat nooit! of gij zult mijn lijk als eene hyena uit de aarde moeten wroetelen; levend zal ik u nooit toehooren, dat zweer ik u.

RIPERDA.
Door uw vader verloochend, door iedereen verlaten, wat blijft u anders over dan u met mij te verzoenen!

BERTHILDA.
Adelbrecht en mijn kind zijn in uwe klauwen en ik, echtgenote en moeder, zou die twee wezens kunnen vergeten en verloochenen? Oh! Gij schept er vermaak in, door mijn hart te folteren.

RIPERDA.
Gij spreekt van uwen echtgenoot, die ken ik niet; want uwe verbintenis met den schilder is niet wettig; zij kan elk oogenblik worden verbroken, daar zij niet door onze heilige kerk ingezegend is; of zoudt gij soms eene verbintenis voor een wettig huwelijk doen doorgaan, die vóór geen priester is gesloten. Met uw kind heb ik medelijden, maar waarom zong het geuzenliederen. Ik zal het voor het mijne herkennen.

BERTHILDA.
Gij durft zoo over eene verbintenis spreken die even wettig is, als die door uwe priesters zijn ingezegend, want een godzalig leeraar zegende ook de onze in, al behoort hij niet tot uwe bloeddorstige kerk. Uwe tong moest in uwen mond verstijven. Gij kent beter dan iemand wie het monster is, dat de onschuldigen deed kerkeren. Gij hebt mij alles ontnomen wal mij dierbaar is op aarde,

maar mij overwinnen zult gij nooit, de moeder van Bertje vreest geene bedreigingen.

RIPERDA.
Mijn adel en fortuin behooren u toe.

BERTHILDA.
Wie weet hebt gij die ook niet gestolen, lafaard!

RIPERDA.
Berthilda, gij wilt dan mijne wenschen niet bevredigen! Het zij zoo, doch wat ik niet door bidden kan verkrijgen, zal ik met geweld trachten te bekomen.

BERTHILDA.
Zoo dat de verliefde wolf op het onschuldig lam lossprингt.

(Zij loopt achter de tafel.)

RIPERDA.
Omdat gij mij levend of dood zult toehooren, omdat ik wil dat gij de mijne wordet... omdat ik....

(Hij maakt een teeken met zijnen dolk en loopt Berthilda na die zich met eenen stoel verdedigt achter de tafel.)

BERTHILDA.
Hulp! hulp! moord!

RIPERDA.
Schreeuw maar, er zal toch niemand tot hulp opdagen.

(Men klopt. - Men hoort Bertje op staal roepen.)

BERTJE,

buiten

. Moeder! moeder!

BERTHILDA.
Het is de stem der verlossing.

(Bertje springt door het venster en vliegt in de armen van Berthilda.)

Vijfde Tooneel.

DE VORIGEN, BERTJE, daarna KLAAS en ADELBRECHT.

BERTHILDA.

Welnu lafaard! vermoord thans de moeder en haar kind.

BERTJE,

roepende

. Vader! Klaas! hulp! hulp!

RIPERDA.

Alle duivels dat duurt te lang... Aan mij!

(Bertje loopt naar de deur en opent die, Riperda wil den dolk in Berthilda's borst stooten; Klaas komt langs de deur, neemt Riperda bij den arm en ontwapent hem, terwijl hij hem met eene pistool bedreigt.)

RIPERDA.

Doemnis!

KLAAS.
Een oogenblik, moordenaar, niet uw eigen staal ga ik u het hart doorboren. Moordenaar van Adelbrecht's vader... Verzoen u niet God! uw einde nadert.

RIPERDA,

wil vluchten

. Gij bedriegt u! Ik, de moordenaar van Adelbrecht 's vader! Men heeft gelogen! laat mij gaan!

KLAAS.
Niet vluchten!

(Adelbrecht verschijnt in de deur.)

Welnu, zijt gij met uwen God verzoend? Hier ga ik u de absolutie geven... Vraag vergiffenis aan die vrouw en aan dat kind daar! Komaan! op de kniëen! kniel zeg ik u, vraag vergiffenis, moordenaar van Baron van Schoonhoven, wiens titels gij gestolen hebt. De zegelring is in mijn bezit. Op de kniëen zeg ik u. voor de laatste maal en geef mij de papieren die gij op uwe borst draagt; dan alleen zal ik misschien uw leven sparen. (*Riperda valt op de kniëen en overhandigt Klaas een perkament*.) Wat haastiger, he? Thans zijn de kaarten gekeerd, ik ben het die u op mijne beurt beveelt.

ADELBRECHT,

vooruit springende en den dolk oprapende

. Aan mij behoort de wraak. Gij hebt mijn vader vermoord, welnu de zoon zal den dood zijns vaders wreken.

RIPERDA.
Genade, laat mij het leven, ik zal voor eeuwig het land verlaten.

ADELBRECHT.
Moordenaar! Valschaard en verleider, ziehier mijn antwoord.

(Hij sloot hem den dolk in de borst.)

RIPERDA.
Ik... Sterf! gij ook.. gij zult boeten.

BERTHILDA.
Adelbrecht! wat hebt gij gedaan?

ADELBRECHT.
De wereld van een monster verlost!

Zesde Tooneel.

DE VORIGEN, SPELLE, RIDOLFI en SPAANSCHE SOLDATEN.

SPELLE.

Ha! hier is het nest der ontsnapte vogels! Wat zie ik! Riperda vermoord!

ADELBRECHT.

Ja, door mij!

RIDOLFI.

Mannen, maakt u meester van dien kerel. Het kind mag op bevel van Viglius hier blijven.

KLAAS.

Ga.. hier zijn de bewijzen., morgen zijt gij gered.

(Hij steekt het perkament in de hoogte.)

BERTHILDA.

Ach! welk ongeluk!

KLAAS.

Zeg liever geluk, want Adelbrecht heeft den moordenaar zijns vaders getroffen. Hier zijn de papieren, de bewijzen dat uw echtgenoot Baron Adelbrecht van Schoonhoven is. Die zullen hem zijne vrijheid geven.

(GORDIJN)

Vijfde Bedrijf
De groote markt

De Groote Markt te Brussel. Twee schildwachten wandelen vòòr de taveerne 'DE WOLVIN.'

Eerste Tooneel.

KLAAS en GEERTRUI, zij bezien de taveerne die gesloten is.

KLAAS.
't Ziet er lief uit op de Groote Markt. Bijna al de winkels en taveernen zijn gesloten, en mijne arme Wolvin, hebben de Spanjaarden tot het laatste stukje lêeggeplunderd. Thans wandelt eene eerewacht voor mijne deur; zie ze maar gaan die Spaansche kreeften.

GEERTRUI.
Wat zal er van ons geworden? Nu zitten wij voor goed op straat.

KLAAS.
Klaag niet, vrouw, zij hadden ons daarbij nog kunnen ophangen, en wij moeten blijven leven om Adelbrecht te verlossen.

GEERTRUI.
En Berthilda die doodelijk ziek is. Ik geloof, dat zij de teering heeft. Zij werd na de dood van Riperda door de Spanjaarden uit hare woning verjaagd.

KLAAS.
En wij ook bezitten niets meer om haar te helpen. Men heeft ons ook alles ontstolen, maar op mijne borst is een schat verborgen. De papieren van Adelbrecht die moeten en zullen alles redden. De dood van Riperda is ons geluk. Wat Ridolfi betreft, dien moet ik zijne rekening geven! Brrr! wat is het koud vandaag!

Ik heb nog eenige stuivers, kom vrouw, wij zullen wel iets openvinden. 't Ziet er waarlijk lief uit, bij manier van spreken.

(Af links met Geertrui.)

Tweede Tooneel.

SPELLE en RIDOLFI.

SPELLE.
Dit maal hebben wij hem goed vast en zal hij ons niet meer ontsnappen. Ik kan maar niet begrijpen hoe wij allen zoo vast sliepen! Die wijn was al te sterk. Ha! zie, de Wolvin is gesloten.

RIDOLFI.
Op bevel van Riperda... van Alva, wil ik zeggen, omdat men daar geuzenliederen zong. Zie, Spelle, ik word waarlijk ongerust. Gisteren werd ik bij Graaf Kranendolf geroepen, en die wil, kost wat kost, weten waar zijne dochter woont. Die ommekeer is gevaarlijk sedert den dood van Riperda.

SPELLE.
Die toch zoo goed betaalde. Dezen morgend wilden eenige leden van den Raad van Beroerte, Adelbrecht in de martelkamer doen brengen, het vuur was reeds aangestoken, doch van hoogerhand is er bevel gekomen, hem geen leed te doen. Ik kan er maar niet wijs uit worden. Ik zou wel den kerel willen kennen die ons zoo het gras onder de voelen maait!

RIDOLFI.
Wij moeten op onze hoede zijn. Spelle, gij ook steldet te veel vertrouwen in taveernier Klaas.

SPELLE.
Vertrouwen? Ik betrouw tegenwoordig mijn eigen zelven niet meer, want dagelijks komen er klachten tegen mij in bij Alva, ik die hem zoo trouw dien.

RIDOLFI.
Inderdaad, gij hebt er zoo al eenigen naar de andere wereld gezonden... Anders niet dan om hem plezier te doen en uwen zak te vullen; he slimmerik!

SPELLE.
Zwijg, koninklijke spie! gij hebt meer goudstukken door Riperda gewonnen dan ik stuivers met die drommels het hoofd af te slaan. Doch stil daar komt volk en 't is gevaarlijk hier langer op de Markt te blijven.

(Beiden af rechts.)

Derde Tooneel.

BURGER en BRABANDERS, links op.

BURGER.
Ziet ze daar maar wegloopen, de twee speurhonden, die twee venijnige schorpioenen, die iedereen in hunne nijpers prangen. Gelukkig dat Viglius tegenwoordig haar op de tanden krijgt en Alva tegenwerkt.

EEN GEUS.
De tiende penning is de doodspenning van Spanje.

BURGER.
Zij zullen ons nog gansch uithongeren die spaansche schelmen, ze hebben nu ook al ons lokaal der Lucas-gilde gesloten.

Vierde Tooneel.

DE VORIGEN, BERTJE,
zeer armoedig gekleed, draagt eene kleine mandolijn onder den arm.

BERTJE.
Eene aalmoes, als 't u belieft, voor mijne zieke moeder.

BURGER.
Wordt er te Brussel dan ook gebedeld. 't Is dan toch waar: geus tot den bedelzak.

BERTJE.
Och! mijnheer, ze is toch zoo ziek en wij hebben geen brood en geen vuur... zelfs heeft men ons op straat geworpen.

BURGER.
Maar ik bedrieg mij niet, 't is Bertje, onze geuzenzanger uit de Wolvin! Spreekt gij wel waarheid, knaap? 't Is het zoontje van ons medelid, Adelbrecht.

BERTJE.
Ik liegen, mijnheer! Houdt ge me dan voor een spanjaard? Moeder is doodziek en vader is opgesloten in Treurenberg... en dat voorde tweede maal.

(Hij weent.)

BURGER.
Hasa mannen! het stof uit de broekzakken. Wanneer Alva onze familien uithongert, moeten wij ze

helpen. Ziedaar Bertje, eenige stuivers, die zullen u geluk aanbrengen.

(Ieder werpt eenen stuiver in Bertje's muts)

BERTJE.

Geld! O, dank, ik zal brood kunnen koopen voor moeder! Ach! mijnheeren wat maakt ge me gelukkig. Gij moogt mij alles vragen, ik zal zingen al wat gij wilt en voor u allen bidden.

BURGER.

Voor ons hebt gij niet noodig te bidden, maar wel voor die spaansche schelmen, opdat zij zich zouden beteren. En nu Bertje verlang ik van u een schoon liedje.

BERTJE

Nu ik geld heb voor moeder, is mijne stem goed en kan ik zingen.

Lied met koor.

Ik dwaal alleen, wie zal mij helpen,
Mijn vader zit in Treurenberg;
Wie zal mijn bitter lijden stelpen,
O burgers, hoort toch wal ik verg:

(Bis.)

Mijn moeder lief moet alles derven,
Sinds vader treurt in 't spaansch gevang;
Ach! laat niet mijne moeder sterven,
Door hongersnood en Alva's dwang.

Geuzenkoor

Spanjaards, de maat is vol,
Wij zijn door wanhoop dol!
Geuzen rijst op met moed,
Wreekt het onschuldig bloed!
Weg met den bloedhond Alva!

'K was een gelukkig kind voor dezen,
Bij moedervreugd en vaderlach;
En nu, nu moet ik 't ergste vreezen,
Ik ween des nachts, ik vlucht den dag;

(Bis)

Vervolgd door spieën en maranen,
Terwijl mijn vader zucht in 't kot;
Terwijl mijn moeder stikt in tranen,
En bijstand wacht alleen van God.
Spanjaards, enz.

O brave burgers, vlaamsche broeders,
Redt vaderlief uit angst en leed;

Helpt, helpt nu de edelste aller moeders,
Hun lijden is zoo diep en wreed;

(Bis)

Ik dwale smeekend langs de straten,
Wat geeft mij pijn en hongersnood;
Wilt gij mijn ouders niet verlaten,
Dan strijd ik mede tot den dood.
Spanjaards, enz.

BURGERS.

Wat moedig kind, he! Knaap, gij moogt alle dagen bij mij een brood komen halen.

(Hij kust Bertje.)

Gij weet waar ik woon? Op Cantersteen. En nu allen naar het raadhuis.

(De brabanders met Burger af links.)

Vijfde Tooneel.

BERTJE,

alleen op de bank rechts zijn geld tellende

. Een, twee, drie. ja, tien stuivers! Och! wat zal moeder mij kussen! Zij weende toch zoo bitter dezen morgen, omdat wij geen brood hadden. Toen nam ik mijne mandolijn. het eenige wat ik nog bezit, en zegde tot moeder: ik zal brood winnen, straatzanger worden, in de taveernen liedjes zingen. O dat niet, zegde zij, men zou u weer in 't gevang brengen, doch, ik liep weg roepende: ik wil en moet geld winnen.

(Hij bibbert van koude.)

Maar het is koud, o zoo koud! Ik ga brood halen en hout koopen, en een kruikje warme melk. O! wat ben ik thans gelukkig!

Zesde Tooneel.

BERTJE wil rechts af, KLAAS links op.

KLAAS.

He Bertje, waar loopt ge zoo gansch alleen met uwe mandolijn onder den arm?

BERTJE.

Ik ben straatzanger geworden Klaas, ik heb al wat geld ingezameld en ga thans voor mijne zieke moeder zorgen.

KLAAS,

hij kust het kind

. Bravo jongen! dat is wel.. gij hebt meer moed dan ik, maar opgepast he, geene geuzenliedjes meer gezongen.

BERTJE.

Een geuzenlied, dat is mijn morgengebed, wanneer ik alleen t' huis ben.

(Af links.)

KLAAS.

't Ziet er lief uit! Straatzanger moeten worden, de zoon van een baron. Ha bah! er zijn op de wereld oneerlijke menschen, maar geene oneerlijke stielen. Mij ontbreekt schier alle hoop; ik vroeg reeds tweemaal om verhoor bij Graaf Kranendolf, Berthilda 's vader, doch telkenmale wierpen de knechten mij op straat. Dat moet het werk zijn van Ridolfi; maar ik zal den graaf spreken al moest ik dag en nacht aan zijne deur blijven wachten. Adelbrecht moet gered worden.

Zevende Tooneel.

KLAAS, BERTHILDA, zeer armoedig gekleed, ziek en lijdend, ondersteund door Geertrui, links op.

KLAAS,

tot Berthilda

. Waarom in zoo 'n guur weêr onze kamer verlaten? Dat is zeer gevaarlijk!

BERTHILDA.

Zaagt gij Bertje niet, Klaas? de knaap is mijne armen ontloopen, zeggende ‘Ik wil brood voor moeder winnen.’ Hij nam zijne mandolijn, en vloog de deur uit! God weet is hij niet terug in de handen der speurhonden van Alva gevallen.

KLAAS.

Stel u gerust Berthilda, ik heb hem daar zoo even gezien; hij had eenige stuivers gewonnen en ging brood voor u koopen.

BERTHILDA.

Goede God! in al mijne ellende hebt gij mij eenen beschermengel gezonden in mijn kind!

(Geknield.)

O God, beeld van goedheid en rechtvaardigheid, zegen mijn zoon.

KLAAS,

weenend

. Daar doet gij mij ook weenen. Maar gij hebt immers niet noodig Gods goedheid in te roepen, want de Voorzienigheid verlaat de zijnen nooit, en gij Berthilda zijt zijne goedheid overwaardig.

Achtste Tooneel.

DE VORIGEN, BERTJE, komt stil op rechts en legt op de schouders van Berthilda een nieuwe wollen doek. - Het orkest speelt zacht het lied van Bertje.

BERTJE

Dat is voor u moeder, een wollendoek. Nu zult gij geenen koude meer lijden, en brood ook al, zie maar.

BERTHILDA.

Mijn dierbaarste schat!

(Zij kust Bertje.)

BERTJE.

Brood, warme melk, en een nieuwen wollen doek voor 7 stuivers, die ik eerlijk heb gewonnen, moeder. Ziedaar nog drie stuivers die ook voor u zijn.

BERTHILDA,

kust het kind

. Ach! de aandoening! Geertrui ondersteun mij, mijn gansch lichaam huivert, ik heb het zoo koud.

GEETRUI.

Gij hebt de koorts, kom in die woning daar.

(Klaas en Geertrui brengen haar rechts af.)

BERTJE,

aan de deur

. Arme moeder! Ha! daar plaatst men haar bij een goed vuur, zij opent de oogen... Zie, Klaas doet moeder lachen. Daar komt volk, laat ons trachten nog eenige stuivers te verdienen.

Negende Tooneel.

VIGLIUS, RIDOLFI, DE GRAAF, komen uit het stadhuis links op den achtergrond. Bertje zingt het eerste koeplet van zijn lied, zonder muziek.

BERTJE.

Voor mijne arme moeder als 't u blieft.

RIDOLFI.

Wat! nog durven bedelen?

BERTJE,

zijne mandolijn stemmend

. Ik ben geen bedelaar, ik ben straatzanger.

RIDOLFI.

Men is wel goed u vrij te laten loopen na dat gij uit Treurenberg zijt ontsnapt.

BERTJE.

Ik zing geene geuzenliedjes meer.

DE GRAAF.

Wie is die knaap? Het is onnoodig zulke jonge kinderen op te sluiten. Hoe is uw naam, lief kind?

BERTJE.
Bertje, mijnheer.

DE GRAAF,

het kind in de oogen beziende

. Hoe zonderling? juist dezelfde stem van mijne Berthilda, toen zij dien ouderdom had. Droeve herinnering!

Tiende Tooneel.

DE VORIGEN, KLAAS, rechts op uit het huis.

KLAAS.
Wat zie ik.. Graaf Kranendolf bij Bertje. Dit maal zal en moet ik hem spreken.

(Naderend)

Heer Graaf?

DE GRAAF.
Gij hier? Wat verlangt gij?

KLAAS.
Heer Graaf, ik moet u volstrekt over eene zeer gewichtige zaak spreken.

DE GRAAF.
Weggejaagde knechten kan ik niet meer aanhooren.

KLAAS.
Het geldt de eer uwer famillie, het geldt uwe dochter.

DE GRAAF.
Mijne dochter! Welnu, kom mij dezen avond spreken.

RIDOLFI.
Gij zult goed doen, heer Graaf, voorzichtig te handelen met dien kerel.

DE GRAAF

tot Bertje

. Ziedaar voor u.

(Hij geeft het kind een goudstuk.)

Geef dat aan uwe moeder.

(Af links met Viglius en Ridolfi.)

Tiende Tooneel.

KLAAS, BERTJE, later BERTHILDA en GEERTRUI

BERTJE,

naar het huis waar zijne moeder is ingegaan, loopende. Hij roept

. Moeder! moeder, kom gauw.. een goudstuk! O wat zijn wij rijk!

KLAAS,

links wijzende

. Zie maar, gindsch op den hoek der straat, de persoon die daar tusschen die twee heeren gaat, heeft Bertje een goudstuk gegeven.

BERTHILDA.

Bedrieg ik mij niet? Goud! van hem! geef hier dat goudstuk, dat ik het hem achterna werpe.

KLAAS,

haar willende weerhouden

. Maar Berthilda, wordt ge krankzinnig?

BERTHILDA.

Ik wil geene aalmoes van mijn vader; Dat goud brandt mij de handen.. men kan met goud mijn lijden niet afkoopen; gedurende al dien tijd verloochende hij zijne dochter, gedurende 13 jaren heb ik geworsteld en gestreden, ik heb hem in mijne brieven om vergiffenis gesmeekt, maar thans is de beker vol. Ik ook ben eene Kranendolf en armoede baart geen oneer.

(Zij werpt hem het goud achterna.)

KLAAS *en* GEERTRUI.

Arme martelares!

BERTJE.

Kom moeder! kom!

(Af met Berthilda. De muziek speelt bij het begin van het 10^{e} tooneel de eerste maten van het Withelmus piano en eindigt met het geheele Wilhelmus fortissimo.)

Elfde Tooneel.

DE VORIGEN, BURGER komt uit het Stadhuis met de geuzen links.

BURGERS.

Leve de raad! Leve Viglius! De tiende penning is voor goed begraven. Geuzen bravo! Oranje boven.. Leven de geuzen!

ALLEN.

Leven de geuzen!

BURGER.

Toen Alva vernam dat de dappere watergeuzen den Briel hadden ingenomen, heeft hij dadelijk aan Spelle bevolen niemand meer op te hangen.

EEN GEUS.

Dat zou er nog aan ontbreken!

Al op den eersten van April,
Verloor duc d'Alve zijnen bril.

BURGER.

En daarom mannen hebben wij 't recht onzen bril met fierheid te dragen.

(Al de geuzen zelten groene brillen op.)

Al op den eersten van April,
Verloor duc d'Alve zijnen bril;
Van bommelken, bom!
O, duc d'Alve:
Keer ras naar Spanje wederom
Bom, bom, bommelken, bom!

De geuzen kwamen uit Engeland,
En staken de zuidpoort fel in brand;
Van bommelke bom!
Enz.

De geuzen vochten met grooten moed,
De spanjaards vluchten en vielen in 't bloed,
Van bommelken bom!
Enz.

Ja, in den Briel al op de Maas,
Zijn onze geuzen heer en baas,
Van bommelken bom.
Enz.

(Burger met een geuzenvaandel in de hand, oranje, wit en blauw, in het midden is eene halve maan afgebeeld en daar rond de woorden 'Liever turksch dan paapsch.' - Burger zwaait de vlag en de geuzen dansen in het ronde.)

(GORDIJN)

Zesde Bedrijf
De verzoening

Eene rijk versierde zaal op hei slot Cantersteen. Vlaamsche en spaansche wapens, rustingen, meubelen en twee geschilderde portretten, Berthilda en Kranendolf gelijkende.

Eerste Tooneel.

DE GRAAF, VIGLIUS en SPAANSCHE EDELLIEDEN

VIGLIUS.
De klachten ten laste van Provoost Spelle worden van dag toi dag talrijker, ook heeft de Hertog bevel gegeven hem voorbeeldig te straffen. Gisteren nog liet Spelle zich door twee gevangenen omkoopen.

DE GRAAF.
Al die maatregelen zullen weinig baten om den haat aer Brusselaars weg te nemen. Die tiende penning is de doodspenning van Alva.

VIGLIUS,

lezende

. Uit een verslag van Ridolfi, blijkt, dat zekere Adelbrecht die uit Treurenberg ontsnapte, Riperda door eenen dolksteek heeft vermoord.

DE GRAAF,

verwonderd

. Wat zegt gij? Riperda vermoord door Adelbrecht? Riperda mijn geheimschrijver om het leven gebracht, door hem die mijne dochter ontvoerde.

VIGLIUS.
Ja, heer Graaf, ons leven hangt, zooals gij ziet, aan een zijden draadje. Tot later. Kom mijne heeren.

(Af met de edellieden.)

Tweede Tooneel.

DE VORIGE, BEDIENDE.

BEDIENDE.

Heer Graaf, iemand verlangt u onmiddellijk te spreken. Hij beweert dat gij hem hier hebt ontboden.

De Graaf.
Alweêr een die mij genade komt afsmeeken. Men late hem binnen.

(Bediende af.)

En wat mag er van mijne dochter zijn geworden? Sedert 13 jaren heb ik niets meer van haar vernomen. De ondankbare stuurde mij zelfs geen enkelen brief, geen woord!...

Derde Tooneel.

De Vorige, KLAAS.

Klaas.
Bij manier van spreken, heer Graaf, ik ben Klaas.

De Graaf.
Dat weet ik, en hoe durft gij nog den voet in mijn paleis zetten?

Klaas.
Omdat omstandigheden van het hoogste belang, er mij toe dwingen.

De Graaf.
De moord op Riperda, waarschijnlijk? En gij komt genade voor den moordenaar vragen?

Klaas,

ter zijde

. Stout gesproken is half gewonnen.

(Luid.)

Dat niet, heer Graaf, want Adelbrecht heeft geene genade noodig, daar ik u kan bewijzen dat Riperda een sluipmoordenaar is.

De Graaf.
Wat raaskalt ge daar? Denkt gij mij alweêr te bedriegen zooals te Madrid. Riperda was een trouwe dienaar des konings, en mijn ijverige geheimschrijver.

Klaas.
Ik herhaal het nogmaals, hij was een moordenaar. Een laffe lage vleier, een schijnheilige schelm!

De Graaf.
Wie geeft u het recht aldus over eenen doode te spreken?

KLAAS.

Het recht der waarheid die gelijk olie altijd boven drijft. Riperda vermoordde te Madrid den vader van Adelbrecht, met behulp van een ander persoon, dien ik u noemen zal.

DE GRAAF.

Maar dat is ongelooflijk, ja onmogelijk!

KLAAS.

En dit alles kan ik u bewijzen wanneer gij, heer Graaf, mij eene hulpzame hand wilt leenen.

DE GRAAF.

En waartoe zou dat dienen?

KLAAS.
Om te bewijzen dat uw pleegzoon, de wees, de vondeling Adelbrecht, niemand anders is dan Baron Adelbrecht van Schoonhoven.

DE GRAAF.
Gij droomt! Verder! verder! De bewijzen?

KLAAS.
Ik zweer op het kruis des zaligmakers, dat ik waarheid spreek. Herinnert gij u nog dit stuk perkament en dezen zegelring?

(Hij laat ze beiden zien.)

DE GRAAF.
Zeer goed! Het waren de eenige voorwerpen dien wij te Madrid op den vermoorde vonden.

KLAAS.
Gij hebt ze mij toevertrouwd zeggende: indien ik ooit de moordenaars ontdekken kan zullen zij naar waarde gestraft worden.

DE GRAAF.
Dat is waar!

KLAAS.
Welnu, ik heb ze ondekt. Ziehier het ander stuk perkament van den adelbrief van Baron van Schoonhoven, die juist in de gescheurde brok past en het wassen familiewapen dat juist met den zegelring overeenkomt.

DE GRAAF,

dit alles beziende

. Dat is zoo. Verder?

KLAAS.
Die adelbrief heeft Riperda mij voor zijnen dood overhandigd of liever ik heb hem het stuk met de pistool in de vuist ontnomen.

DE GRAAF.
Wie bracht u op het spoor?

KLAAS.
Ridolfi! zijn medeplichtige, die smoordronken op het naamfeest van Spelle in Treurenberg, mij alles verhaalde.

DE GRAAF.
Dit alles belet niet dat Adelbrecht mijne dochter schaakte.

KLAAS.

Ja, heer Graaf, doch op herhaald verzoek van uwe dochter zelf. Daarbij heeft zij u alle jaren eenen brief geschreven en nooit, heer Graaf, hebt gij een enkelen beantwoord.

De Graaf.

Nooit heeft mijne dochter mij geschreven.

Klaas.

Vergeef mij mijne stoutmoedigheid, heer Graaf, maar ik ben van het tegenovergestelde overtuigd, en God weet, heeft uw secretaris Riperda niet alles onderschept, alles achtergehouden.

De Graaf.
Ik wil dit dadelijk onderzoeken. Hier is de schrijftafel van Riperda. De laden zijn gesloten doch met behulp van dezen dolk zal ik ze gemakkelijk kunnen openbreken.

Klaas.
Gij behoeft geen dolk, heer Graaf, ziehier de sleutels.

De Graaf.
Zijt gij dan een tooveraar?

Klaas.
Ik heb ze eenvoudig Riperda ontnomen.

(Hij overhandigt den Graaf de sleutels.)

De Graaf,

opent eene lade

. Dat zijn meest allen diplomatieke stukken!... dit koffertje... *(Slaat het aan stukken.)* Groote God! 't is dan toch waar, het geschrift mijner dochter; een twaalftal brieven! Maar dan heeft Riperda mij gedurende 13 jaren lang bedrogen en belogen.

Klaas.
Gij ziet dus, heer Graaf, dat de waarheid aan den dag komt. Het is immers zoo klaar als de zon, bij manier van spreken.

De Graaf.
En daarbij een moordenaar!

Vierde Tooneel.

De GRAAF, KLAAS, BEDIENDE, later GEERTRUI met BERTJE.

Bediende.
Eene vrouw die zich Geertrui noemt, vergezeld van een kind, verlangt Klaas te spreken.

Klaas.
Is het mij toegelaten. heer Graaf?

(ter zijde.)

't Is God die ze juist in tijds zendt.

De Graaf.

Gij veroorlooft u wat al te veel vrijheid. Nu voor ditmaal, zij het zoo.

GEERTRUI, ***komt op met Bertje in de hand.***
Heer Graaf, Geertrui die u 18 jaar trouw diende komt bevestigen wat haar echtgenoot u heeft verhaald.

DE GRAAF.
Ik weet er maar al te veel van. O Riperda!

BERTJE,

een portret aanschouwende

. Zie eens Geertrui, hoe schoon.

De Graaf,

ter zijde

. Ik gaf dit kind dezen morgen eene aalmoes; zou dit hun kind zijn dat zij laten bedelen?

Bertje,

immer het portret beziende

. En hoe die vrouw toch aan moeder gelijkt, he?

(Tot den Graaf.)

Zeg Mijnheer, mag ik dat portret handkusjes toewerpen?

De Graaf.
Wel zeker. Maar dil kind?..

(Geertrui steekt Bertje in de hoogte; het kust het portret.)

Klaas.
Is het zoontje van uwe dochter Berthilda en van Baron Adelbrecht.

De Graaf,

het kindje goed beziende

. Ik had mij dan niet bedrogen op de Groote Markt. Dat lieve kind is hun zoon: Welnu kleine, kus dat portret nogmaals, want die vrouw was eene brave, eene deugdzame echtgenoote.

Bertje.
En waarom zou ik u ook niet kussen mijnheer! Gij ziet er toch zoo goed uit.. Gij hebt mij immers een goudstuk gegeven?

De Graaf, *aangedaan ter zijde.*
O foltering! het zijn juist de oogen van mijne Berthilda, hare stem en hare zoete streelingen, toen zij nog klein was.

Bertje,

op de kniëen van den Graaf

. Dat portret gelijkt mijner moeder, mijnheer.

De Graaf.
Die vrouw was uwe grootmoeder, kind.

Bertje.

Maar dan zijt gij mijn grootvader, mijnheer?

DE GRAAF.

Ik, uw.. O, neen, dat niet! Uw grootvader is lang henen.

(Ter zijde.)

Hoe lieftallig en hoe diep klinkt dit gezegend woord: grootvader.

Vijfde Tooneel.

DE VORIGEN, middelerwijl is Geertrui op den achtergrond gegaan en komt met BERTHILDA vooruit.

GEERTRUI.

Kom vooruit, zeg ik u, alles is goed.

KLAAS,

tot Berthilda

. Wij zullen zijne koppigheid overwinnen. Vraag vergiffenis.

BERTHILDA, ***zich voor den Graaf op de kniëen werpende.***

Vader! Vergiffenis! Genade!

BERTJE,

naar Berthilda loopende

. Och grootvader, waarom doet gij moeder zoo weenen?

DE GRAAF.

Zij hier.. mijne dochter! mijne Berthilda!

(Hij richt haar op en zij vliegt weenend in zijne armen.)

KLAAS.

Bij manier van spreken, ik ween van pleizier. Geertrui, het is de schoonste dag van mijn leven.

GEERTRUI,

weenende

. Er zit mij eene prop in de keel. Mijn hart dreigt te breken van blijdschap.

BERTHILDA.

Vader! voor Adelbrecht, de edelste der menschen, kom ik u genade afsmeeken.

BERTJE.

O ja, voor vader!

KLAAS,

den Graaf het perkament toonende

. Voor Baron Adelbrecht van Schoonhoven.

DE GRAAF.

Maar waarom toch moest hij Riperda dooden! Waarom hem niet aan het gerecht overgeleverd?

BERTHILDA.

Omdat het monster mij en mijn kind wilde vermoorden, omdat die Riperda waarschijnlijk de rijkdommen van mijn vader in het oog hield. De dochter eerst gedood, dan zou hij misschien ook den vader, die hem wel deed, hebben doen verdwijnen.

KLAAS.

Dat is de waarheid, ja, die deugeniet was tot alles in staat.

DE GRAAF.

En nochtans zal Adelbrecht voor den Raad van beroerte verschijnen.

BERTHILDA.

Maar dan is hij verloren? Neen vader, gij hebt een te edel hart om hem niet te beschermen en te helpen. Hem voor den bloedraad laten slepen is zijn doodvonnis op voorhand uitspreken want getuigen en bewijzen zijn daar overbodig; daar oordeelt en veroordeelt men als blinde werktuigen.

KLAAS.

Een woord van u, heer Graaf, en de hertog van Alva zal voor Adelbrecht de poorten van Treurenberg doen ontsluiten.

DE GRAAF

Maar waarom moest hij een spaansche edelman om het leven brengen? De wet is immers daar! Hij blijft in de oogen der menschen niettemin een moordenaar.

BERTHILDA.

Die de eer uwer familie, die uw onbevlekt blazoen voor smet bevrijdde, die uwe dochter en uw klein kind uit de klauwen van een bloedgierig mensch redde.

DE GRAAF.

En toch kan of mag ik niet! Het gerecht alleen kan uitspraak doen.

BERTHILDA.

Welnu vader, zonder Adelbrecht kan ik niet leven; dan blijft mij niets anders over dan hier, voor de beeldtenis mijner moeder, onder uwe oogen, een einde aan mijn lijden te maken.

(Zij trekt eenen dolk uit de borst.)

Deze dolk zal mij den weg banen tot eene betere wereld.

(Zij wil zich de borst doorsteken, dochde Graaf ontrukt haar het wapen.)

DE GRAAF.

Wat gaat gij doen. Berthilda?

(Hij schrijft eenige woorden.)

BERTHILDA.

Ik wilde hier boven, bij mijne goede moeder, rust en vrede zoeken.

DE GRAAF,

tot Klaas

. Ga, breng dit briefje naar Treurenberg, en dat men Adelbrecht hier heen brenge.

KLAAS.

Ik vlieg als een schicht, door slijk en sloot, door dik en dun. 't Is Ridolfi die een aardig gezicht zal opzetten wanneer hij deze bevelen ontvangen zal. Hij zal er lief uitzien bij manier van spreken.

(Vlug af.)

Zesde Tooneel.

DE GRAAF, BERTHILDA, GEERTRUI, BERTJE.

BERTJE,

tot den Graaf

. Zal ik dan eindelijk mijn vader mogen weêrzien, grootvader?

De Graaf,

ter zijde

,

God weet of Alva zal willen toestemmem.

(Hij schijft een briefje en belt. Een dienaar verschijnt.)

Breng dit schrijven den Heer Viglius opdat hij het eigenhandig den hertog overhandige!

(bediende af.)

Berthilda.

O vader, wat zult gij ons allen gelukkig maken.

Geertrui.

Ik en Klaas zullen ons vereerd achten u als vroeger te mogen dienen.

Zevende Tooneel.

DE VORIGEN, VIGLIUS.

VIGLIUS.

Het is onnoodig bij den Hertog te gaan. Ik heb hem reeds van alles kennis gegeven. Straks wanneer de schuldige hier zal wezen, zal het antwoord van den hertog ook komen.

BERTHILDA.

Moge God dit maal mijne gebeden verhooren.

Achtste Tooneel.

DE VORIGEN, KLAAS vergezeld van SPELLE en RIDOLFI, met ADELBRECHT, en omringd van eene Spaansche wacht.

KLAAS.

Heer Graaf, hier is Adelbrecht. Ik kwam hem juist te gemoet, toen men hem naar hier leidde.

SPELLE,

tot Klaas

. Een oogenblik, taveernier, bemoei u met uwe taveerne en ik met mijne gevangenen.

(Tot den Graaf.)

Heer Graaf, wij namen hem gevangen op het oogenblik dat hij den moord had gepleegd.

RIDOLFI.

En dat hij hem alles ontstal.

KLAAS.

tot Ridolfi

. Dat heb ik gedaan.

DE GRAAF.

Nader Adelbrecht!

(Bertje en Berthilda vliegen in zijne armen.)

BERTJE.

Vaderlief! nu zult gij voor altijd bij ons blijven, niet waar?

BERTHILDA.

Wanneer grootvader het wil.

DE GRAAF,

tot Adelbrecht

Ziehier een vrijgeleide voor u om dit land te verlaten, doch voor u alleen, voor u alleen, verstaat gij?

ADELBRECHT.

Heer Graaf, dood mij liever dan mij van vrouw en kind te scheiden.

DE GRAAF.

Heer Viglius, gij zijt machtiger dat ik.

VIGLIUS.

In naam des Konings wordt door Hertog Alva bevolen, baron Adelbrecht van Schoonhoven op vrije voeten te stellen.

De Graaf.
Mijne kinderen!

Bertje.
O grootvader, wat heb ik u lief.

Ridolfi, ***ter zijde.***
Wat hoor ik? Baron van Schoonhoven, hij Adelbrecht zou de zoon zijn van den vermoorde! trachten wij spoedig Brussel te verlaten.

(Hij wil zich verwijderen.)

Klaas.
Een oogenblik Ridolfi! Heer Graaf, hier is een trouwe dienaar die op belooning wacht.

Adelbrecht, ***wil naar Ridolfi.***
Die schelm daar was de medeplichtige van Riperda.

Klaas.
Dat is mijn werk, aan u Riperda, aan mij Ridolfi. Ik vraag u, heer Graaf, opdat de spaansche wacht niet met ledige handen naar Treurenberg vertrekken zoude dat zij zich van den medeplichtige Ridolfi en van den beul Spelle meester make.

De Graaf.
De hertog van Alva zal over hun lot uitspraak doen. Wachten maakt u meester van die twee ellendelingen.

Klaas,

tot Spelle en Ridolfi

. Uwe eigene stroppen zullen thans dienen om u te droogen te hangen, dan zult gij er lief uit zien.

(Bevelend)

Komaan, brengt die twee schelmen naar Treurenberg. Vooruit Spelle, vooruit Ridolfi, gij kent den weg immers naar Treurenberg. Onthoudt goed deze waarheid: die een put graaft voor een ander, valt er zelf in.

(Spelle en Ridolfi, af met de wacht.)

Adelbrecht.
Aldus vereenigd zullen wij nog gelukkige dagen beleven.

Bertje.
Nu zal ik geene liedjes meer behoeven le zingen, niet waar moeder?

BERTHILDA.

Niet meer om voor moeder brood te koopen zooals vroeger, Bertje, maar wel ter eere van grootvader die ons thans allen zoo gelukkig maakte!

Negende Tooneel.

DE VORIGEN, KLAAS, die zich verwijderd heeft komt terug.

KLAAS.

Heer Graaf, de schoolvriendjes van Bertje ver-

langen hem te mogen geluk wenschen omdat hij zijnen vader uit Treurenberg verloste en zijne moeder ter hulp kwam. *(Men hoort het geroep der kinderen:* Leve Bertje!)

BERTJE.

O ja, grootvader, niet waar? Ik hoor reeds hunne stemmen, het zijn al mijne schoolmakkers.

DE GRAAF.

En waarom niet, Klaas, u mag ik niets weigeren, want gij bracht het geluk in mijn huis.

KLAAS.

Ik deed mijnen plicht. Ook de leden der St-Lucas gilde uit mijne geslotene taveerne, wenschen Baron Adelbrecht de hand te drukken, en als hoofdman hunner gilde uit te roepen.

ADELBRECHT.

Maar wie is dan toch de vriendenhand die mij overal ter hulp kwam?

BERTHILDA.

Druk de hand van Klaas, ons aller redder.

(Adelbrecht drukt de hand van Klaas.)

KLAAS,

doet een teeken

. Komaan, jongens, langs hier.

Tiende Tooneel.

DE VORIGEN, KINDEREN, BURGERS en VOLKSMANNEN. De kinderen komen op met bloemtuitjes.

Koor der kinderen

Wij zijn naar 't veld om bloemen gegaan,
Plukten de schoonsten om u te sieren;
Gespeelken, neem onze bloemekens aan!
Neem onze bloemekens aan!
Uw vriendjes willen u vieren,
Neem onze bloemekens aan!

EEN VOLKSMAN.

Zij weten het zoo goed,
Hoe hij met hart en moed,
Zijn vader heeft gewroken;
De ketens stout gebroken

Waarin de spaansche dwang
Hem boeide wreed en bang.
Hoe blij dit kind te noemen
Komt kinderkens geeft bloemen!

Eene Volksvrouw.
O zoete moedervreugd,
Wanneer het kind verheugd,
Toont vrij den goeden vader,
En moeder brengt te nader,
En juicht, 'k heb dat gedaan!
Zij kust het met getraan..
Hoe blij dit kind te noemen.
Komt kinderkens geeft bloemen!

Koor der kinderen
Wij zijn naar 't veld om bloemen gegaan, enz.

(Bij de herneming van het koor werpen de kinderen aan de voeten van Bertje hunne bloemen.)

BURGERS.
De leden der Lucas-Gilde benoemden Baron Adelbrecht van Schoonhoven, den kuntschilder, tot hunnen hoofdman.

(Hij overhandigt hem een perkament.)

ALLEN.
Leve de hoofdman!

ADELBRECHT.
Alle eer en geluk is ons in eens overkomen.

KLAAS.
Zeg vrouw, dat ziet er lief uit!

Slotkoor.

BURGER.
Schilder van Vlaandren u zegent ons lied,
Met pauken, schalmeijen en bazuinen.
Siddren voor spanjaards dat deedt gij toch niet,
Al viel uw geluk in sombre puinen.
Door ons gilde wordt ge thans vereerd,
Laat nu de vaandels vliegen en wappren,
Met uw blazoen wordt gij thans vermeerd!
Heil! goedheil! den broeder, den dappren,
Heil! goedheil! den dappren.

EINDE